

STAVOVI STUDENATA SVEUČILIŠTA U SPLITU O ZDRAVOJ PREHRANI

Hornyanszky, Luka David

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:988615>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U SPLITU
ODSJEK ZA SOCIOLOGIJU

ZAVRŠNI RAD

Stavovi studenata Sveučilišta u Splitu o zdravoj prehrani

MENTOR:

izv. prof. dr. sc. Vlaho Kovačević

STUDENT:

Luka David Hornyanszky

Split, rujan 2022.

SADRŽAJ

UVOD	2
1. ULOGA HRANE U DRUŠTVENOM ŽIVOTU.....	1
1.1. “ŠTO NOSIMO OD KUĆE”	5
1.2. GOTOVA HRANA.....	7
1.3. ZDRAVSTVENI PROBLEMI.....	8
1.4. UTJECAJ MEDIJA.....	9
1.5. DRUŠTVENA POTROŠAČKA PRAKSA	10
2. METODOLOŠKI I EMPIRIJSKI ASPEKTI ISTRAŽIVANJA	12
2.1. ISTRAŽIVAČKI CILJEVI I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA	12
2.2. SUDIONICI ISTRAŽIVANJA	13
2.3. PREDMET ISTRAŽIVANJA.....	13
2.4. ISTRAŽIVAČKA PITANJA I POSTUPAK PROVEDBE ISTRAŽIVANJA.....	14
3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	15
3.1. SASTAV ISPITIVANOG UZORKA POPULACIJE STUDENATA PREMA SPOLU, DOBI I FAKULTETU (STRUKTURALNA OBILJEŽJA)	15
3.2. SASTAV ISPITIVANOG UZORKA POPULACIJE STUDENATA PREMA PARAMETRIMA ŽIVOTNOG OKRUŽENJA	16
3.3. SASTAV ISPITIVANOG UZORKA POPULACIJE STUDENATA PREMA STAVOVIMA O PREHRANI (DRUŠTVENI ASPEKTI I PREHRAMBENE NAVIKE)	19
4. ZAKLJUČAK	26
5. LITERATURA.....	27
6. METODOLOŠKA I EMPIRIJSKA ARHIVA	28
6.1 Anketni upitnik korišten u istraživanja	28
6.2 Tablični i grafički prikaz	31
SAŽETAK:.....	53
SUMMARY:.....	53

UVOD

Polazak na fakultet i postajanje studentom je početak novog načina života, a često uključuje i usputno zaposlenje. U ovom radu pokušavam istražiti kakva iskustva i promjene to unosi u prehrambene navike? Usprkos njihovim različitim životnim standardima, uvjerenjima i navikama, znanju ili neznanju o ovoj temi, cilj mi je istražiti što splitski studenti misle o zdravoj prehrani.

Grad Split danas nije više turistički tranzitni grad već je postao prava turistička destinacija. Gastronomska ponuda u gradu Splitu se isto tako promijenila u odnosu na tranzitno razdoblje. Gradska jezgra je postala mjesto skupih zakupa poslovnih prostora, a u gradu je veliki broj fast food restorana, kao i mondenih skupih mjesta, čiji se broj i dalje povećava. Tradicionalna mjesta u kojima se još uvijek za malo novaca može brzo dobiti poveći topli sendvič, ćevapčići ili burek, preživjeli su inflacije, krize, pandemiju i sl. te za domaće stanovništvo kao i veliki broj turista predstavljaju uličnu hranu dostupnu do kasno u noć. Ako splitski student mora za vrijeme sezone boraviti u gradu, najčešće nailazi na cijene dostupne gotove hrane formirane za turiste, što znači da mu grad ne ostavlja puno mogućnosti za dostupnost cjenovno prihvatljivog i hranjivog obroka.

U poglavljima uvoda ovog rada riječ je o počecima sociološkog istraživanja o zdravoj prehrani. Daljnja poglavlja uvoda daju teorijske okvire sociološkog i antropološkog odnosa prema hrani i načinu prehrane te utjecaju na zdravlje.

Istraživačka metoda je online anketa provedena i obrađena u kolovozu i rujnu 2022.god. premda samo anketiranje ispitanika nije uvijek pouzdana metoda. Naime, ljudi namjerno ili nenamjerno nisu precizni po pitanju kvantificiranja i promišljanja aspekata njihovih života, posebno kada je riječ o hrani, a često zbog moralnih asocijacija. Zato se ovakve istraživačke tehnike koriste kada nema drugih metoda. Nasuprot ovih tipova ispitivanja postoje i objektivne mjere, a takve mjere skraćuju oslanjanje na osobu. Takva ispitivanja bi uključivala razne biometrijske analize poput; tjelesne mase, indeksa tjelesne mase, pretrage krvi, mjerenje tjelesne masnoće i sl.

Prema Cohnu društvo se promatra kao pozadina individualnog djelovanja, prema tomu pitanja nejednakosti; ekonomske ili neke druge, nikad ne moraju biti izravni uzroci sami po sebi. Stoga je koncipiranje prehrane kao zdravstvenog ponašanja pojedinca uvjetovano njegovim postupcima koje uvijek može kontrolirati i za koje može biti odgovoran. Svijet je mjesto

brzog odvijanja života, a mi smo sve više ovisni o sustavima koji u takvom svijetu djeluju. Udaljavanje od tradicije za mnoge je napredak dok pri tomu nisu svjesni ovisnosti o sustavu koji određuje pravila, formira cijene te u takvom životu pojedinac nema puno izbora. (Cohn, 2013: 79-81). U istraživanju pri izradi ovog rada stoga se moglo pristupiti s metodološkom individualizma ali nadopunjujući ga i funkcionalističko - strukturalističkim pristupom uz sve eventualne manjkavosti koje takvi pristupi donose, prije svega navedenu introspektivnost i subjektivnost individualizma pri ekstrapolaciji na uzorak i eliminirajući eventualnu korisnost oblika statističke studije slučaja kao metodološke podloge za potrebe istraživanja

1. ULOGA HRANE U DRUŠTVENOM ŽIVOTU

Vodeći se izjavom njemačkog filozofa iz devetnaestog stoljeća Ludwiga Feuerbacha¹- „Čovjek je ono što jede“ (Corvo, 2015: 12) možemo dotaknuti srž odnosa čovjek – hrana nastalog u životnoj svakodnevnici. Također, on naglašava kako čovjek ne samo da se hrani već on i jede, tj. čovjek jedenju pridaje značenje koje nadilazi ono puko fiziološko. Drugim riječima: temeljno pitanje koje zahtijeva pojašnjenje u ovom radu nije u tome što mi činimo s hranom, što znamo o hrani, nego je u tome - tko mi jesmo i koja je priroda društvenog pamćenja hrane koje je temeljni uvjet ljudskih odnosa, jer o njemu ovise i konflikt i suradnja. Hrana je najvažniji element za život ljudi, stoga je važno poštivati određena pravila kako bismo uživali u dobrom zdravlju. Glad kao biološki nagon kao i hrana kojom taj nagon zadovoljavamo je presudna za preživljavanje. Jestiti znači imati ugodne ili neugodne osjetne doživljaje, iskušavati posebne emocije, družiti se s ostalim pojedincima za stolom. U takvim konstelacijama, hrana postaje izvor energije i pamćenja, identiteta i susreta, odnosa sa Zemljom i prirodom, simbol društvenog statusa (Corvo, 2016: 12).

Tako, npr. pamćenje i hrana su dva fenomena koji nisu isključivo u racionalnoj sferi, već ih karakteriziraju i emocionalni i osjetilni aspekti. Kada je osoba u grupi ljudi, težit će jesti više nego kad je sama (Conner, Armitage prema Corvo, 2016: 26). Za Holzmana je odnos hrane i sjećanja delikatan i složen i može imati mnogo različitih tumačenja i svrha (Holzman prema Corvo, 2016: 16-17).

Obzirom da se sociologija od svojih početaka zanimala za društva koja veći naglasak stavljaju na promjenu, sociološke teorije o prehrani se bave kontinuitetom i mijenom koji podrazumijevaju prolaženje vremena. Dugoročno to mijenja našu svakodnevicu, navike, komunikaciju pa i cijelu kulturu. No zahvaljujući činjenici da sociologija sve više postaje svjesna problematike vremena i pitanjem kolektivnog pamćenja naziru se znakovi promjene u sociologiji prehrane. Broj objavljenih socioloških radova u vezi hrane i njene uloge u društvenom i kulturnom životu raste svake godine, obrađujući nekoliko aspekata hrane i njene središnje uloge u ljudskim životima. Tako se hrana analizira usredotočujući se na njen odnos s društvom, kulturom, politikom, umjetnošću, kinematografijom i književnošću, zdravljem i dobrobiti. Ovakvi istraživački pristupi postaju sve interdisciplinarniji, istražujući metodologije i jezike koji mogu objasniti ove pojave na jasan i učinkovit način (Corvo, 2015: 10-11). Isto tako, hrana i jedenje imaju svoje konstrukte u postmodernizmu i to istodobno kao

¹ Ludwig Andreas Feuerbach, njemački filozof i antropolog, vodeći mislilac među lijevim hegelijancima.

kritika tradicije i kao njen nastavak, ali i s aspekta vremena gdje se pojam napretka disperzira u pojam stalne promjene. Sve navedeno implicira relacije individue i grupe i definiciju identiteta kroz aspekt prehrane i stav prema prehrani (npr. vegetarijanstvo).

Antropolozi su prvi potvrdili kulturnu funkciju hrane u različitim društvima, trendove pripreme, proizvodnje i potrošnje (Corvo, 2016: 12).

Sociolozi se dubljim istraživanjima o ovoj temi počinju baviti početkom 20. st. (Švirčić Gotovac, Zlatar, 2007: 34). Otkako se hrana prestala smatrati primarnom potrebom i postala aspektom društvene vrijednosti, ona postaje sustavni dio socioloških istraživanja stoga je sve više istraživanja o ovoj temi kao posljedica njene uloge u društvenom i kulturnom životu (Corvo, 2016: 10).

Priprema kao i konzumiranje hrane nastavlja se na tradiciju i običaje. Za razliku od naših davnih predaka, mi danas ne konzumiramo hranu samo kad smo gladni, već je raspoređujemo u određene (vremenske i stilske) obroke uvjetovane svim onim do sada naučenim o hranjenju, počevši od uvjerenja što je zdravo, a što se uklapa u društvene norme ponašanja; poštivanje običaja, obitelji, religije, ne misleći pri tome uvijek samo na svoj metabolizam i stanje tijela. Prehrana i zdravlje se mogu promatrati kao posebne sociološke poddiscipline i zauzimaju sve veće područje interesa, pod nazivom sociologija prehrane i sociologije zdravlja, iako su ti pojmovi međusobne povezane discipline i pokazuju usku vezu načina života i razine kvalitete života (Švirčić Gotovac, Zlatar, 2007: 30).

Na sociološkoj razini prvi autor koji se značajnije pozabavio s hranom je Fischler koji je oživljavajući Durkheima skovao neologizam *gastro - anomija* suvremenog potrošača zbog prehrambenih navika, identiteta kao i hedonističkih i estetskih trendova, koji su često suprotstavljeni (Fischler prema Corvo, 2016: 18).

Ova pojava izaziva zbuđenost i tjeskobu kod pojedinca, razapetog između želje za mijenjanjem prehrane i straha prema kojem bi svaka hrana mogla biti potencijalna opasnost (Corvo, 2016: 18).

Odabir hrane u ljudskim društvima je različit, ali se koncipira i kroz odnos prema prirodi. Tako, u osnovnoj podjeli prema tipu hrane koju konzumiraju, ljudi mogu od biološki determiniranih svejeda kulturološkim odabirom postati isključivo i vegetarijanci, kao i vegani. Osim ovih izbora, koji su svi respektabilni, čini se kako je postupno postala popularna ideja da se najbolja kvaliteta života može postići uzimajući u obzir i dobrobit životinja, brigu o krajoliku, oporavku sezonskih proizvoda. Zemlja i krajolik također vraćaju svoju vrijednost kao primarni izvor života i prehrane u obnovljenom odnosu sa zemljom i okolišem (Corvo, 2016: 7).

Prvi sociološki rad o hrani je Simmelov "Sociologija obroka" (1910) koji govori o društvenosti ručka i večere i ne zadržava se na samoj hrani, nego na formi u kojoj se jede (Simmel prema Corvo, 2016: 11). Hrana nije samo prijeka potreba da bi se preživjelo i funkcioniralo, ona znači odnos i gotovo je nemoguće zamisliti; izlaske, rituale, proslave, vjerske blagdane, rođendane, doslovno sve situacije; od vjenčanja do sahrana, poslovnih sastanaka, intimnih izlazaka, a da to nije obilježeno hranom. Dijeljenje hrane je važan detalj bliskosti i prijateljstva. S poznanicima možemo popiti piće, ali samo dobri prijatelji i rodbina dijele obroke. Već samo ponavljanje tih susreta određuje izgradnju takvih odnosa (Lupton, 1996: 37).

Hrana je stoljećima obilježavala i izgrađivala gotovo sve društvene ili kulturološke odnose, danas vidljive kroz scene slika na platnu, crteža ili zapisa, kao i filmskim dokumentarizmom ili konstruktima kroz kulturne scene igranih filmova. Gradeći i održavajući kulturu kroz određene tipove tradicije, svi postajemo pomalo tradicionalni i nostalgični, te poštujemo običaje što se jede na koji dan, na vjerske blagdane u godini, te ujedno to poštujemo i kod drugih naroda i vjera. Posebno područje istraživanja nedavno je postala sociologija vremena. Nakon Heideggerova i Schutzova usredotočenja na problem bitka i bivstvovanja, mnogi pisci analiziraju načine na koje se tijelo, djelovanje i prostor spajaju kroz vremenski horizont. Sociologija vremena tako osvjetljava društvenu konstrukciju vremena, vremenske aspekte društava te aktualnu specifičnost i transformaciju vremena. Postoje različiti osjećaji za vrijeme, kako sugeriraju istraživači iz različitih disciplina i ujedno ukazuju na promjenjivu ulogu vremena u kulturi i društvu te promjenjive stavove prema vremenu, uključujući promjene u našim odnosima prema prošlosti (Zerubavel; Adam; Baert prema Misztal 2021: 161-162).

Isto tako, nova istraživanja vremena u kontekstu prehrane pokazuju da suvremena društva propituju neutralnost vremena i njegovu linearnost, proglašavajući smrt vremena, kraj budućnosti i realizaciju globalnog vremena (Young; Hassard; Novotny; Adam prema Misztal, 2021: 162). Raspadom staroga vremenskog poretka, u kojem su prošlost i budućnost zamijenjene produženom sadašnjosti i u kojem trenutačno vrijeme zamjenjuje linearno vrijeme, čini se da pamćenje nije važno. Pojava bezvremenske globalne kulture računalne ere dovodi do globalne simultanosti, i raspada prethodnog vremenskog poretka u produženu sadašnjost. Tako se otkriće globalne simultanosti veže uz katastrofu Titanika koja se dogodila 1912. godine, i o kojoj - zahvaljujući novim sredstvima komunikacije - ljudi iz različitih zemalja mogu čitati u dnevnim novinama. S obzirom na ubrzane promjene, koje se konkretizira u stalnim promjenama posla, životnih situacija, društvenih i materijalnih uvjeta,

čini se da pamćenje prethodne generacije više nije važno mlađim ljudima budući više ljudi istodobno sudjeluje u više događaja i doživljava brži tempo i fluidnost vremena. Također raste potreba ljudi za njihovim privatnim vremenom, kao i njihova želja da ponovno preuzmu kontrolu nad svojim vlastitim vremenom. Posljedice stalne promjene, težnja k inovacijama, rastući pritisak i brzina vremena, dovode do potrebe razvoja novih mehanizama ravnoteže između noviteta, ponavljanja i prošlosti pa tako i u samoj prehrani (Misztal, 2021: 161-162).

Užurbana i stresna današnjica, pogotovo u Zapadnim zemljama, utječe na odabir obroka vani (najčešće ručkova) izvan doma i obiteljskog okruženja. Tako, obitelj ne stiže zajedno ručati, osim vikendom, sve češće se naručuje dostava gotove i brze hrane ili hrane iz restorana. Kuhanje danas postaje užitak ili hobi, kuha se u slobodnom vremenu, te je prestalo biti obveza ili posao (Corvo, 2016: 30).

Upravo se ovdje kolektivno pamćenje pokazuje kao najkorisnije jer nam omogućuje shvaćanje odnosa između skupina i vremena na plodonosan način. Naime, ova nova paradoksalna situacija stvara nove izazove za sociologiju (prehrane), koja sada treba promišljati o vremenu na takav način da bi shvatila kako su „priroda, društvo i pojedinci međusobno povezani“ (Ellias, 1992: 16). Na takav izazov se može odgovoriti tako da ljude shvatimo kao one koji ne samo da žive u vremenu već i kao one koji imaju „svijest o prolaznosti vremena koja je povezana s prirodom njihovih društvenih institucija“, da stavimo ljude u odnos prema njihovu prikazu prošlosti i shvatimo sebstvo kao nešto što se izražava kroz vrijeme (Giddens 1981: 36).

Laudan navodi da su društva postala ovisna o kuhanoj hrani zbog činjenice da se od najranije povijesti sirova hrana jela samo kao dodatak, što je dovelo do toga da se kuhanjem počinju stvarati novi okusi te su vremenom ljudi počeli svladavati različite metode kuhanja što je promijenilo način na koji koristimo vrijeme i društveni život. Stoga, na tradicije prehrane utječu različita društva i kulture (Laudan prema Aktas - Polat i Polat, 2020: 280).

Mead opisuje prehrambene navike kao skup standardiziranih ponašanja i tvrdi da se prehrambene navike trebaju razlikovati od ostalih navika (Mead prema Aktas - Polat i Polat, 2020: 280).

Malley govori o primitivnim kulturama društava samo da bi se jelo i jedenja da bi se živjelo, te istekao da je posebno večera postala više od jedenja. On takve navike tumači kao rezultat moderne estetike i industrijskih pobjeda s diskursom od dvanaest nogu ispod stola (Malley prema Aktas - Polat i Polat, 2020: 280).

1.1. “ŠTO NOSIMO OD KUĆE”

Kako je navedeno, hrana je uobičajeno sredstvo za komunikaciju unutar obitelji. Kuhinjski stol često je jedino mjesto gdje se obitelj okuplja, a obiteljski obrok može postati forum za razmjenu dnevnih iskustava. Značenje hrane također je istraženo u kontekstu njezine konzumacije i njenog središnjeg mjesta u društvenoj interakciji. Neke su studije stoga ispitivale značenje obroka kao društvene interakcije. Također, vrste hrane koja se jede i način na koji se kuhaju mogu stvoriti osjećaj grupnog identiteta (kao na rođendanskoj zabavi i nedjeljnom ručku) (Ogden, 2010, 72).

Ljudske emocije su odgovor na društvenu situaciju u kojoj su pamćenje i samorefleksija sastavni dio (Lupton, 1996, 47). Kontekst u kojem se ljudi hrane potiče emocije, a kasnije i prisjećanje na te emocije oko događanja s hranom što sugerira važnost iskustva, jer „emocije su markeri djelovanja“ (Crawford i sur., 1992: 126, prema Lupton, 1996: 47).

U odraslim i samostalnim godinama nostalgija može formirati sklonosti, ali i odbojnost prema određenoj hrani. Zbog toga su reklamama čest oslonac bivša pozitivna sjećanja koja nude nešto iz prošlih vremena i lijepe asocijacije na djetinjstvo. To može čak vući u nostalgiju za zemljom porijekla i stvarati čežnju za zemljom u kojoj se više ne živi. Okus budi sjećanja, a sjećanje događaje vezane s hranom i to može ograničiti preferencije i izbor hrane koji se temelji na iskustvu (Lupton, 1996: 32).

Sjećanje ne mora biti samo na roditeljski dom, jer smo često boravili kod bake i djeda, a upravo to je važan dio kulinarskog sjećanja (Lupton, 1996: 50-51).

Od najranije dobi hrana je povezana s nagrađivanjem, kažnjavanjem i utjehom, a roditelji nesvjesno stvaraju averzije ili nas potiču željeti neku namirnicu ovisno koju su hranu odredili za nagradu, ako se ona prva pojede. Hrana na nas utječe emocionalno i ima veze s odrastanjem, kao primjer toga je da se sjetimo djetinjstva čim nam zamiriše nešto što smo jeli kao djeca, a što može izazvati sreću kao i nelagodu. Ako je neka namirnica u djetinjstvu bila jednostavno nametnuta, u kasnim godinama može biti odbojna ili poželjna zbog običaja i navike, i to užitkom poznatog, ali i nemanja znanja o mogućnosti alternative (Lupton, 1996: 67).

Studentu koji živi daleko od roditelja takav miris može biti “okidač” nostalgije za obiteljskom atmosferom. Odatle se nameće pitanje utječe li kućni odgoj i stav roditelja na odabir naše hrane, na izbor namirnica poput ekoloških proizvoda, organskih proizvoda, svježeg i zdravog obroka. Ako smo odgojeni da ne jedemo meso, jer smo protiv ubijanja životinja, onda i to spada u ono što smo “ponijeli od kuće” i nastavili živjeti u samostalnom studentskom životu.

Bourdieu tvrdi da se izbori potrošnje pojedinca temelje na 3 temeljna elementa:

1. Ekonomski kapital, koji ovisi o razini dohotka i profesiji
2. Kulturni kapital, koji proizlazi iz školskog obrazovanja i iz obiteljskog obrazovanja
3. Društveni kapital koji ovisi o količini i kvaliteti nečijih društvenih odnosa

Kulturni kapital odnosi se na skup simboličkih elemenata koje netko stječe kroz pripadnost određenoj društvenoj klasi. To dijeljenje sličnih oblika kulturnog kapitala stvara kolektivni identitet: ukusna iskustva koja dijeli društvena grupa određuje njezinu razinu estetskog uvažavanja (Bourdieu prema Corvo, 2016: 71).

Prema navedenom, proces civilizacije se tako može pratiti kroz prehranu, odnosno na tzv. civiliziranje društva kroz prehranu i ponašanje za vrijeme jela. Ovaj proces se mijenjao kroz povijest i to je ono novo što dolazi do izražaja u pojmu civilizacija (Ellias prema Svirčić Gotovac, 2007: 34).

Maniri i ponašanje za stolom zasigurno se razlikuju i oduvijek su se razlikovali, a na njih je utjecao kućni odgoj, status u društvu, imovinsko stanje, pa i podneblje. Za siromašnim stolovima i u radničkoj klasi sve se istovremeno posluživalo na stol i jelo se što je tko od ukućana htio, a dok su kod buržoazije bili strogo propisani slijedovi jela, količina porcija i tanjura, određeni pribor za određeno jelo i sl. (Bourdieu prema Svirčić Gotovac, Zlatar, 2007: 35). Dobri maniri za stolom odnose se na obuzdavanje i kontrolu nad tijelom i to u korist drugih (Jeanneret prema Lupton, 1996: 20). Početak takvog ponašanja je vjerojatno bila odbojnost dodirivanje hrane rukama i vraćanje nepojedene hrane u zajedničku zdjelu (Lupton, 1996: 20).

Obiteljski su se odnosi prije industrijalizacije temeljili na ekonomskoj međuovisnosti, te se razvojem romantične ljubavi kao takve, krajem 18. stoljeća obiteljski odnos fokusira na emocionalnu toplinu, a majka postaje ideal i emocionalno središte obitelji. "Obiteljski stol" tako postaje moćan simbol obitelji (Lupton, 1996: 38 - 39).

Prehrana je bila i ostala klasno strukturirana kako u kvaliteti, tako i u izboru i spremanju namirnica. Načini pripremanja "siromašne", "jednostavne" hrane nisu se puno ni promijenili, a to danas nazivamo tradicionalnim receptima koji se poslužuju i u otmjenim restoranima (Lupton, 1996: 26).

Prehrana, pa i zdravlje, neravnomjerni su ovisno o tipu naselja. Jede li se na selu zdravije? Po nekoj logici se čini tako, ljudi sami obrađuju svoju zemlju i jedu ono što im zemlja daje, piju vlastita vina, na otocima sami love ribu (Svirčić Gotovac, Zlatar, 2007: 31).

1.2. GOTOVA HRANA

Buaman i Warde naglašavaju da je pojava gotove hrane, konzumerizacija brze ili smrznute hrane, te prehrana vani dovela do reorganizacije vremenskih prostora i odnosa u suvremenom društvu te nestanka zajedničke potrošnje u društvu (Bauman; Warde prema Aktas - Polat i Polat, 2020: 282).

“McDonaldizacija” društva tumači društvenu transformaciju temeljenu na globalizaciji i modernizaciji kroz brzu hranu (Ritzer prema Aktas - Polat i Polat, 2020: 282).

Posljedica prehrane izvan kuće, strah od različitih aditiva i porijekla te hrane divode do toga da ne možemo biti sigurni što jedemo (Goody prema Mennel, Murocct, Otterloo, 1998: 98).

O prehranbenim navikama Hrvata je teško govoriti, jer smo zemlja izvrsne kuhinje, te raznolikih prehranbenih utjecaja naroda oko nas i njihovog boravljenja na ovim prostorima. Kako bi se stvorila slika o postojećim i potencijalnim potrebama tržišta, provedena istraživanja nad mladima od 15 do 30 godina, srednjoškolacima i studenatima, su pokazala zajednički im brzi tempo života, što dovodi do čestog preskakanja obroka i konzumiranje brze hrane (Ivanković, Mamić, Majić, 2014: 77).

Život daleko od roditeljskog doma i razmišljanje o vlastitoj prehrani utječe na odabir jeftinijih proizvoda i često je obilježen neredovitom prehranom i nedostatkom iskustva i entuzijazma u pripremanju hrane samo za sebe. Uobičajeno je da mladi koji žive sami preskaču obroke, jedu brzu hranu, hranu iz pekare, polugotovu ili gotovu hranu kupljenu u supermarketima, a sve je povezano sa ograničenim prihodima ili ograničenoj financijskoj potpori roditelja, što ih tjera da se okrenu jeftinijim prehranbenim proizvodima (Ivanković, Maimić, Majić, 2014: 78).

Tržište brze hrane utječe na prehranbene navike mladih, pa kao i pušenje, uz eventualnu fizičku neaktivnost, takve navike mogu povećati rizike nastanka kroničnih bolesti. Znanje o tomu može djelovati kao sredstvo odvrćanja od trenda brze hrane. Sveučilišta bi mogla pružiti idealni forum za obraćanje velikom broju odraslih mladih, kroz programe o prehrani koji mogu pozitivno utjecati na prehranbene navike studenata (Yahiam Achkar, Abdallah, Rizk, 2008: 2).

Obitelj je prva koja utječe na oblikovanje naših prehranbenik navika, kasnije društvo, zajednica, zemlja. Veliku ulogu imaju mediji i reklame, pa su npr. aktivisti u Velikoj Britaniji razmotrili ograničavanje reklamiranja “loše” hrane i pića (grickalica, burgera, pizza, coca cole i sl.) tijekom polovine dana, a Finska i Švedska su to već zabranile (Nacional prema Lončar, 2007: 34). Ujedno, Finska je dobar primjer zemlje koja dobrom obrazovnom i zdravstvenom politikom može promijeniti zdravstveno stanje nacije (Gronnov prema Lončar, 2007: 38).

Praksa ulične prehrane oduvijek je bila raširena po cijelom svijetu. To je često bio način da se pronađe hrana po dobroj cijeni u zemljama u kojima većina stanovništva živi (ili je živjela, u slučaju zemalja u usponu) u lošim uvjetima. U tim kontekstima, uspjeh ulične hrane također je posljedica ruralnih područja u okruženju i posljedične mogućnosti da se lako pronađu proizvodi sa sela (Corvo, 2016: 37). Ipak, takva mjesta obično nude ograničene, standardizirane jelovnike: hamburgere, piletinu, pomfrit, pizzu (Schlosser prema Corvo, 2016: 37).

U zemljama u razvoju prodavači uglavnom kupuju svježiju hranu lokalno, povezujući tako svoja poduzeća izravno s malim farmama i tržnicama. Ti mali poduzetnici imaju priliku odabrati svog dobavljača i ova sloboda za ulične prodavače hrane znači potporu lokalnim proizvođačima pružajući im veća prodajna mjesta za njihove proizvode (Corvo, 2016: 37-39).

1.3. ZDRAVSTVENI PROBLEMI

“Neka hrana bude tvoj lijek, a lijek tvoja hrana” (Hipokrat). Zdrav učinak nekih namirnica na zdravlje ljudi se isticalo kroz generacije, ali tek je odnedavno prehrana usko vezana za zdravlje tema medicinskih i znanstvenih radova (Mennell; Murcott; van Otterloo prema Svirčić Gotovac, Zlatac, 2007: 36).

Zapadnjačko društvo, odnosno razvijene zemlje se bore sa širenjem brze i nezdrave hrane, kontradiktorno reklamirajući takvu hranu uz propagiranje modela tijela kojima je mršavost cilj. S jedne strane potiče nas da jedemo hiperkalorične namirnice, dok s druge strane hvali mršavo tijelo. Ovo rašireno proturječenje stvara velike poteškoće u svakodnevnoj prehrani, osobito mladim potrošačima (Corvo, 2016: 88). Kako ostati zdrav?. Od svih definicija zdravlja, po WHO² - u zdravlje znači funkcionirati, prilagođavati se, biti u skladu sa samim sobom, ali i društvom oko sebe (Lončar, 2007: 11).

Kakvo god bilo naše znanje o prehrani, ključno je za odabir hrane (osim ako se radi o namirnicama kojima ne možemo odoljeti). Također, samo znanje koje imamo što je dobro, a što ne za naše zdravlje se formira uključujući okus, miris, izgled i to kako na nas djeluje, je li nam “teško” ili “lagano”, pa će to što znamo o namirnici utjecati na to kako se osjećamo nakon jela (Lupton, 1996: 85).

² engl. akronim za World Health Organization (Svjetska zdravstvena organizacija - op.a)

1.4. UTJECAJ MEDIJA

Mediji su važni izvori za reprodukciju dominantnih diskursa praksi u vezi s hranom i zdravljem, djelujući kao posrednici između medicinsko - znanstvenih i laičkih znanja. U novije vrijeme postoji niz visoko publiciranih "strahova" oko sadržaja prehrambenih proizvoda uključujući; prisutnost bakterija, konzervansa, pesticida, hormona te raznih drugih kemikalija uključujući i njihovu razinu soli, šećera, masti i kolesterola. Mediji su izvjestili o medicinskim tvrdnjama o štetnosti soli, masnoće i kolesterola, ali nastavljaju objavljivati reklame za vrlo brzu hranu koja je bogata takvim tvarima, koristeći karakteristike luksuza, glamura, nostalgije, zabave, erotičnosti i užitka kako bi istaknuli svoju poželjnost (Lupton, Chapman, 1995: 478-479).

Masovni mediji, te medicinske, znanstvene i pravne institucije sastavni su dio definiranja i objavljivanja zdravstvenih rizika. Budući su mnogi zdravstveni rizici nevidljivi ili im je potrebno tehničko znanje za njihovu procjenu, većina pojedinaca se mora osloniti na autoritete iz ovih institucija da protumače značenja i implikacije rizika. Međutim, za razliku od bilo kojih drugih pitanja i događaja koji dopijaju u vijesti, kontroverze oko prehrane i zdravlja pitanja su koja pojedinci, bez obzira na opseg svog medicinskog ili znanstvenog znanja, često mogu odvagnuti koristeći osobno iskustvo i laičko znanje (Lupton, Chapman, 1995: 491).

Fizički izgled je postao važan imperativ zapadnjačkog društva, važno je kako se doživljavamo i kako nas drugi vide. Jedan od načina kontroliranja tijela je disciplina nad prehrambenim navikama i samokontrola, a to znači i smanjenje obroka u smislu količine, ali i kontrolu nad tipovima hrane koju jedemo. Npr. izbjegavanje masne hrane, bilo zbog zdravlja ili izgleda, zatim smanjenje unosa šećera, crvenog mesa, okretanje veganstvu zbog zdravstvenih ili etičkih razloga. Tijelo tako postaje simbolom u onoj mjeri u kojoj njegovi "vlasnici" imaju samokontrole. Time pokazujemo i da smo zdraviji, da držimo do sebe i da ne robujemo hrani. Vitko tijelo pokazuje samokontrolu, a pretilo manjak samodiscipline i hedonizam, pri tomu vitkost tijela najviše propagiraju mediji, oni veličaju poželjan tjelesni izgled, motivirajući djevojke da se uspoređuju sa popularnim mršavim ženama iz medija. Izgled je često razlog ponosa ako se podudara sa društvenim normama i zadanim atributima lijepog i modernog, a s druge strane može biti razlog kompleksa, tjeskobe i srama. Bolest i smrt se sada promatraju kao vlastiti neuspjeh, pokazatelji manjka samokontrole (Lupton, 1996: 16).

1.5. DRUŠTVENA POTROŠAČKA PRAKSA

Praksa potrošnje društva ili grupe omogućuje nam da grupu bolje razumijemo kroz ono što jede i pije i jednako važno - kroz ono što ne jede i ne pije (Sahlins prema O'Connor, 2013: 15). Sahlins to naziva pejzažima hrane koji mogu biti nevidljivi na razne načine: kulturološki, fizički, pravosudno, administrativno, konvencionalo, nutricionistički i kulinarski, jer ih ljudi ne vide kao hranu; proizvodnja je niskog profita, nisu zaštićeni zakonom, ne promoviraju se, ne reguliraju na formalni način, nutritivne prednosti im nisu priznate ni objavljene, u kuhinji nisu cijenjene (O'Connor, 2013: 15).

Jedni od najbitnijih problema 21.st. su negativni učinci zapadnjačke prehrane na ljudsko zdravlje i na okoliš (Cordain i sur.; FAO prema O'Connor, 2013: 15).

WHO³ i FAO⁴ upozoravaju i pozivaju na promjene prehrambenih navika u što spada jedenje manje mesa, a konzumiranje životinjskih bjelančevina svesti na oko 10%. Bilo bi poželjno proizvoditi hranu bez uništavanja kopnenog okoliša, s malim postotkom životinjskih bjelančevina, a da se ne izgube hranjive vrijednosti (WHO i FAO prema O'Connor, 2013: 16).

Isto tako, potražnja i potrošnja diktirane kulturom su pokrenule inicijative diljem svijeta, kojima je cilj očuvati riblje vrste, sugerirajući ljudima tu temu na način razmišljanja o vrstama i ljudskoj prehrani. U tome pomažu npr. slavni kuhari, koji u Velikoj Britaniji sugeriraju konzumiranje manje popularne ribe, koja je neugrožena, uz logotip da je riba ulovljena odgovorno. Međutim promicanje takve ribe za prehranu može potaknuti općenitu potražnju za ribom što trgovcima na malo i na veliko ne olakšava posao, jer na tržišne poticaje moraju odgovoriti ako žele opstati (O'Connor, 2013: 16).

Prehrana je neizbježno postala medicinski problem. Sami izraz "uvjeti načina života" navodi zdravstvene djelatnike da rješavanje vanjskih uzroka bolesti preusmjere na široki raspon uzroka lošeg zdravlja (Cohn, 2013: 76).

Na kraju, religija, duhovnost, asketizam i prehrambeni režimi isprepleteni su kroz povijest još od svojih nastanaka. U judeo - kršćanstvu etika se temelji na postovima, kojima je načelo disciplina i higijena u prehrambenim režimima. Kontrolom prehrane kontrolira se iskušenje tijela, apetit, seksualna želja (Lupton, 1996: 131). Na hranu se gleda kao na simbol religije i u tradiciji ima važnu ulogu (Ing prema Aktas - Polat i Polat, 2020: 281). Douglas kaže da se hrana može tumačiti kao čista ili opasna unutar okvira vjerovanja (Douglas prema Aktas -

³ Ibid.

⁴ engl. akronim za Food and Agriculture Organization (Organizacija za prehranu i poljoprivredu pri Ujedinjenim narodima - op.a.)

Polat i Polat, 2020: 281). Simbolička važnost hrane koja se jede u vjerske svrhe važnija je od njezine prehrambene vrijednosti (Ma prema Aktas - Polat i Polat, 2020: 281). Prema Carneiro vjerski identitet često je povezan s hranom; biti židov ili musliman znači ne jesti svinjetinu, biti hinduist znači i biti vegeterijanac (Carneiro prema Aktas-Polat i Polat, 2020: 281).

Ideja zajednice je povezana s nesigurnim uvjetima modernog društva, želje za pripadnošću nekome ili nečemu, a njeno jačanje i popularnost koja je nanovo rođena može zahvaliti globalizaciji koja uništava identitete i poistovjećuje svijet. Obitelj kakva je nekada bila, brakovi, tradicije, sve pomalo gubi svoj položaj u društvu. Istodobno, zbog svega navedenog pojedinac osjeća potrebu pripadati zajednici, a društvo bez zajednica ne može opstati. Zajednica daje sigurnost, osjećaj pripadnosti i međusobnog dijeljenja. Isto tako, izbjegavanje nekih vrsta namirnica na određene vjerske blagdane svojstveno je svim vjerama u svim nacijama. Također, konzumiranje nekih namirnica koje je postalo narodni običaj na određene vjerske blagdane, u pojedincu čak izaziva radost, kao da ta namirnica, baš zato što se jede na taj određeni dan ima neki drugi i bolji okus nego inače. Tako, Bell i Valentine pišu da hrana definira granice kulture jednog društva i ukazuje na identitet (Bell i Valentine prema Aktas - Polat i Polat, 2020: 282). Simmel kaže da hrana ima ujedinjujuću moć, a Bennet, Smith i Passin kažu da su načini prehrane pokazatelji društvene strukture, statusa, kulturnih promjena i ekonomske situacije (Simmel; Bennet, Smith, Passin prema Aktas - Polat i Polat, 2020: 282).

Pojam prehrane kao zdravstvenog ponašanja znači redefiniranje pojedinca, društva, ali i države, također i raspodjelu resursa te preoblikovanje zdravstvenih nejednakosti kroz neoliberalističke paradigme. Većina nas čini stvari koje štete našem zdravlju, ujedno većina nas ima navike koje bismo željeli promijeniti (POST prema Cohn, 2013: 77).

2. METODOLOŠKI I EMPIRIJSKI ASPEKTI ISTRAŽIVANJA

Procesom operacionalizacije opći cilj istraživanja kao jednostavan interes izražen je pomakom u seriju pitanja u upitniku, čiji se odgovori onda mogu prikupiti i analizirati na konkretan način. Pitanja izražena u upitniku su postavljena na specifičan način vezan uz temu završnog rada. Instrumenti kojima prikupljamo i vrednujemo odgovore iz upitnika u svrhu analize su: ljestvice procjene kao i frekvencije pojedinih odgovora.

2.1. ISTRAŽIVAČKI CILJEVI I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

Predmet istraživanja ovog istraživačkog rada bio je stav studenata i studentica na Sveučilištu u Splitu prema zdravoj prehrani. **Opći cilj** je bio ispitati znanje i stavove studentica i studenata o zdravoj prehrani, njihove stavove o društvenim aspektima i prehrambenim navikama. Uz opći cilj, postavljeni su sljedeći **posebni ciljevi**: utvrditi razlike u odnosu na strukturalna obilježja, utvrditi razlike prema parametrima životnog okruženja, ispitati dijele li zajedničke obroke u smislu društvenog okruženja/druženja, o utjecaju hrane na njihov život, kao i njihov identitet. Također ispituje se što smatraju važnim u vezi prehrane te zadovoljstvo vlastitom prehranom. Ciljevi također uključuju ispitivanje znanja o zdravoj prehrani i njene važnosti s nutricionističkog aspekta. Isto tako, ispituje se važnost socioekonomskog statusa ispitanika na odabir prehrane i razlike u prehrani prije i tijekom studiranja.

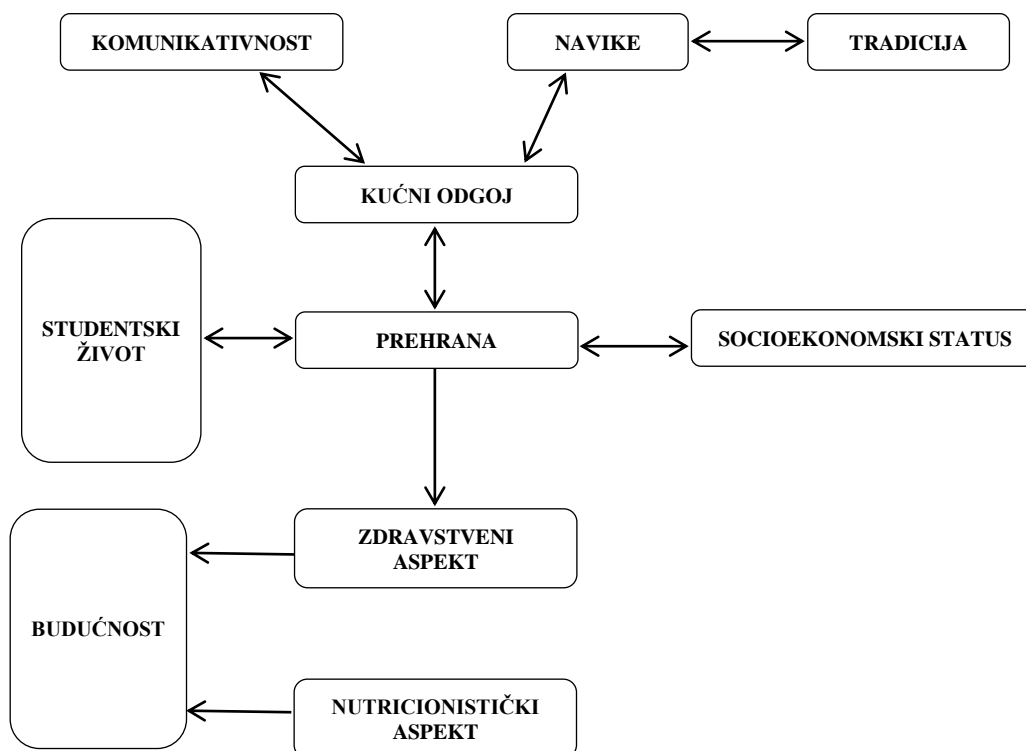
U sklopu ovog završnog rada je provedeno kvantitativno istraživanje čiji je cilj ispitati stavove studenata Sveučilišta u Splitu prema zdravoj prehrani te dobiti uvid u njihove prehrambene navike. U skladu s ciljem istraživanja postavljene su sljedeće istraživačke hipoteze:

H1: Spol ispitanika ne utječe na stav o zdravoj prehrani

H2: Socioekonomski status ne utječe na stav o zdravoj prehrani

H3: Studentski život ne utječe na kvalitetu prehrane

H4: Studenti Sveučilišta u Splitu nemaju svijest o zdravoj prehrani

Prikaz 1: Dijagram aspekata istraživanja

2.2. SUDIONICI ISTRAŽIVANJA

U ovom radu je sudjelovalo 126 studenata splitskog sveučilišta, od čega je 53 muških ispitanika (42,06 %) i 73 ženske ispitanice (57,94 %). Fakulteti splitskog sveučilišta zastupljeni u ovoj anketi su: Ekonomski fakultet, Fakultet elektronike, strojarstva i brodogradnje, Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije, Filozofski fakultet, Katoličko – bogoslovni fakultet, Kemijsko - tehnološki fakultet, Kineziološki fakultet, Medicinski fakultet, Pomorski fakultet, Pravni fakultet, Prirodoslovno - matematički fakultet, Sveučilišni odjel za forenzične znanosti, Sveučilišni odjel za stručne znanosti, Umjetnička akademija.

2.3. PREDMET ISTRAŽIVANJA

Kada se spomene studentski život, prva asocijacija je; skromnost, požrtvovnost, snalaženje i samostalnost. Također, studentski život često podrazumijeva i nedovoljno novca za kvalitetne ili obilnije obroke, ubrzani način života i manjak vremena, kao i često preskakanje obroka. Što sami studenti o tome misle, kakve su stavove te navike i uvjerenja donijeli iz svojih domova u procesu studiranja i osamostaljivanja? Jesu li oni studenti koji

žive s roditeljima i ne moraju razmišljati što će jesti promijenili nešto u svojim stavovima o prehrani? Proširuje li im studiranje vidike novim iskustvima? Razlikuju li se njihovi stavovi od stavova onih studenata koji samostalno žive u unajmljenim stanovima do onih u studentskim domovima? Razmišljaju li drugačije oni čiji su roditelji imućni ili visoko obrazovani? Može li se idealizirana osobina studenata poput “skromnosti”, “požrtvovnost”, “snalaženja i “samostalnosti” pronaći u njihovom načinu života kada je riječ o prehrani ili stavu o zdravoj prehrani?

2.4. ISTRAŽIVAČKA PITANJA I POSTUPAK PROVEDBE ISTRAŽIVANJA

Model anketnog ispitivanja ima svrhu prikupljanja opsežnijih podataka kako bi se izvele generalizacije. Proces postaje standardiziran prikupljanjem podataka oslobođenih konteksta i stvaranjem podataka koji se mogu statistički obrađivati. Predmet istraživanja kroz izlazne podatke koji su: mišljenja, postignuća, ishodi, uvjeti i procjene daje mogućnost analize i interpretativnu vrijednost kojom se može predstaviti stanje u studentskoj populaciji.

Ona pitanja koja su bila u obliku linearnog mjerila, konvertirana su u brojčanu ordinalnu mjernu ljestvicu (1 = ne slažem se, 2 = niti se slažem, niti se ne slažem, 3 = slažem se, ...).

Statistička analiza uključuje: deskriptivnu statistiku, neparametrijske testove za dva ili više uzoraka (Mann – Whitney U – test, Kruskal – Wallis test) kao i testiranje frekvencija nekih odgovora (Hi – kvadrat test). Za sve analize je korištena vrijednost značajnosti od 5,0% ($P = 0,05$). Obrada podataka je izvedena pomoću računalnih programa SPSS verzija 20 i Microsoft Excel 2010. Online anketa je provedena u razdoblju od 30.08. do 05.09. 2022.

Istraživačka pitanja i stavovi zadovoljavaju kriterije postavljenog cilja, ujedno i zadovoljavaju etičke principe anketiranja sudionika. Sudionici su upoznati s ciljevima rada te je sprovedena anketa anonimna. Google obrazac online upitnika je izrađen unutar domene - Filozofski fakultet u Splitu.

3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Odgovori anketiranih ispitanika su testirani na normalitet distribucije podataka pomoću Kolmogorov - Smirnov testa (K - S) koji pokazuje statistički značajno odstupanje od normaliteta ($P = 5,0 \%$, $p > 0,05$). Odabir statističkih instrumenata je neparametrijski, što obuhvaća frekvencije odgovora (hi – kvadrat test) te usporedbu dvaju (Mann – Whitney U – test) ili više uzoraka (Kruskal – Wallis H – test). Deskriptivna statistika uključuje %-ni udio, medijan, mod.

Sastav uzorka je ispitan i razvrstan u tri glavne skupine: 1. prema spolu, dobi i fakultetu (strukturalna obilježja uzorka), 2. prema parametrima životnog okruženja (stanovanje, mjesto odrastanja, zaposlenje, život s roditeljima, stupanj obrazovanja roditelja, stav o imovinskom stanju) 3. prema stavovima o prehrani.

3.1. SASTAV ISPITIVANOG UZORKA POPULACIJE STUDENATA PREMA SPOLU, DOBI I FAKULTETU (STRUKTURALNA OBILJEŽJA)

Spol, dob i fakultet na kojem anketirani studiraju su odgovori na pitanja u upitniku pod 1., 2., i 3. Ispitivani uzorak populacije broji 126 studenata ($N = 126$), od čega je 53 muških studenata ($N = 53$; 42,06 %) i 73 studentice ($N = 73$; 57,94 %). Postoji statistički značajna razlika u udjelu studentica u ukupnom uzorku (hi – kvadrat test = 6,35, $df = 1$, $p = 0,012$) (Tablica 1, Grafikon 1).

Dob studenata je dana u tri grupe, a ukupno je u rasponu od 18 godina do 30 godina. Studenti i studentice su grupirani prema dobi (godine) u grupu 1 (18 – 22), grupu 2 (23 – 26) i grupu 3 (27 - 30). Najmanji broj ispitanih je u dobnoj grupi 3 ($N = 20$; 15,87 %), zatim u dobnoj grupi 2 ($N = 43$; 34,13 %) dok je u dobnoj grupi 1 najveći broj ispitanih ($N = 63$; 50,0 %). Ukupan broj studentica je veći unutar dobne grupe 1 ($N = 41$; 65,0 %) i dobne grupe 2 ($N = 24$; 56,0 %) u odnosu na studente: grupa 1 ($N = 22$; 35,0 %;), grupa 2 ($N=19$; 44,0 %).

U dobnoj grupi 3 je veći udio studenata ($N = 12$; 60,0 %) u odnosu na studentice ($N = 8$; 40,0 %) (Tablica 2, Grafikon 2).

U anketiranju su sudjelovali studenti i studentice s ukupno 13 fakulteta Sveučilišta u Splitu. Najviše anketiranih je na Filozofskom fakultetu ($N = 26$; 20,63 %), Umjetničkoj akademiji ($N = 25$; 19,84 %) i Ekonomskom fakultetu ($N = 21$; 16,67 %). Najmanji broj anketiranih u uzorku je s Kineziološkog fakulteta ($N = 2$; 1,59 %), Sveučilišnog odjela za forenzične

znanosti (N = 2; 1,59 %) te Katoličko - bogoslovnog fakulteta (N = 1; 0,79 %) (Tablica 3, Grafikon 3).

Prikaz 2: Strukturalno obilježje uzorka - udio prema spolu (hi – kvadrat test, N = 126)

spol	N	udio (%)	
muški	53	42,06	hi - kvadrat test = 6,35, df = 1, p = 0,012
ženski	73	57,94	
total	126	100	

3.2. SASTAV ISPITIVANOG UZORKA POPULACIJE STUDENATA PREMA PARAMETRIMA ŽIVOTNOG OKRUŽENJA

U parametre životnog okruženja u ovom radu svrstavam sljedeće podatke: mjesto odrastanja, stupanj obrazovanja roditelja, socioekonomski status, stanovanje u mjestu studiranja, život s roditeljima, zaposlenje (u online upitniku odgovori na pitanja pod brojem: 4, 5, 6, 8, 11).

Mjesto odrastanja ispitanika u uzorku

Mjesto odrastanja ispitanika u uzorku je definirano kroz pet ponuđenih odgovora u upitniku: veliki grad, mali grad, prigradsko naselje, selo, otok. Najviše ispitanika u ovom uzorku je odraslo u velikom gradu (N = 66; 52,38 %), zatim u malom gradu (N = 37; 29,37 %), selu (N = 15; 11,90 %), te na otoku (N = 5; 3,97 %) i prigradskom naselju (N = 3, 2,38 %). Kroz dobne skupine vidljivo je kako je većina ispitanika odrasla velikom gradu (Tablica 4, Grafikon 4).

Stanovanje za vrijeme studiranja

Stanovanje za vrijeme studiranja može imati utjecaja na prehranu u vidu slobodnog vremena za pripremu hrane, okruženja u kojem se jede kao i količine novca dostupnog za kupovanje namirnica. Stanovanje za vrijeme studiranja je definirano kroz četiri ponuđena odgovora u upitniku: s roditeljima / obitelji, u studentskom domu, sam/a, s cimerima. Najveći broj anketiranih živi s roditeljima / obitelji (N = 80; 63,49 %) dok podjednak broj anketiranih živi sam/a (N = 18; 14,29 %) ili s cimerima (N = 18; 14,29 %), a najmanje anketiranih živi u studentskom domu (N = 10; 7,93 %). Nema statistički značajne razlike u broju ispitanika koji

žive s obitelji / roditeljima u odnosu prema spolu (N muškarci = 33, N žene = 47; hi – kvadrat test = 0,06, df = 1, $p > 0,05$).

Također, nema statistički značajne razlike između dobnih grupa (godine) u distribuciji broja anketiranih koji žive s obitelji / roditeljima: grupa 1 (N = 46), grupa 2 (N = 26), grupa 3 (N = 9); hi – kvadrat test = 4,98, df = 2, $p > 0,05$) (Tablica 5, Grafikon 5).

Zaposlenje tijekom studiranja

Zaposlenje tijekom studiranja može imati ponešto kontradiktorne utjecaje na načine i mogućnosti prehrane, tako što posljedično omogućava veće financijske izdatke za prehranu, ali ujedno i smanjuje slobodno vrijeme i s tim povezanu kvalitetu prehrane. U ispitivanom uzorku ukupno je manje zaposlenih (N = 54; 42,86%) od nezaposlenih ispitanika/ca (N = 72; 57,14 %). Postoji statistički značajna razlika u broju zaposlenih i nezaposlenih ispitanika (hi – kvadrat test = 5,14, df = 1, $p = 0,02$). Također, nema statistički značajne razlike u broju zaposlenih u odnosu prema spolu; zaposleni (N muškarci = 27, N žene = 27; hi – kvadrat test 2,44, df = 1, $p > 0,05$). Isto tako, nema statistički značajne razlike u broju zaposlenih koji stanuju s obitelji / roditeljima (N = 30; 37,50 %), nezaposleni (N = 50; 62,50 %) u odnosu prema ostalim načinima stanovanja; zaposleni (N = 24; 52,17 %), nezaposleni (N = 22; 47,83 %); hi – kvadrat test = 2,57, df = 1, $p > 0,05$.

Postoji statistički značajna razlika između dobnih grupa (godine) u distribuciji broja anketiranih koji su zaposleni: grupa 1 (N = 20), grupa 2 (N = 18), grupa 3 (N = 16); hi – kvadrat test = 14,46, df = 2, $p = 0,0007$) (Tablica 6, Grafikon 6).

Stupanj obrazovanja roditelja ispitanika u uzorku

Stupanj obrazovanja roditelja pripada parametrima životnog okruženja ispitanika što pretpostavljeno može imati utjecaja na saznanja o prehrani kao i načinu prehrane. Stupanj obrazovanja roditelja je dan sljedećim odgovorima: nepotpuna osnovna škola, osnovna škola, srednja škola, viša škola, fakultet, znanstveni stupanj (mr. sc., dr. sc.).

Najzastupljeniji stupanj obrazovanja roditelja ispitanika u ovom uzorku je SSS (srednjoškolski; N = 99; 39,29 %). Fakultetski stupanj obrazovanja u uzorku (viša i visoka stručna sprema, kao i znanstveni stupanj) zastupljen s N = 145; 57,54 %. Najmanje je roditelja ispitanika sa osnovnoškolskim obrazovanjem ili nepotpunom osnovnom školom (N = 5; 3,18 %). Postoji statistički značajna razlika u distribuciji broja roditelja s višim i visokim obrazovanjem i znanstvenim stupnjem u odnosu na niži stupanj obrazovanja (osnovna škola, srednja škola); hi – kvadrat test = 11,46, df = 1, $p = 0,0007$) (Tablica 7, Grafikon 7).

Stav ispitanika prema vlastitom imovinskom stanju

Imovinsko stanje ispitanika pretpostavljeno može utjecati na kvalitetu i stil prehrane. Dani su odgovori o stavu prema vlastitom imovinskom stanju ispitanika: bolje imovinsko stanje, srednje imovinsko stanje, lošije imovinsko stanje.

Srednje imovinsko stanje je najraširenije u ispitivanom uzorku ($N = 91$; 72,22 %), dok je najmanje stava o slabom imovinskom stanju ($N = 6$; 4,76 %). Stav o boljem imovinskom stanju je zastupljen s 29 odgovora ($N = 29$; 23,02 %). Postoji statistički značajna razlika u distribuciji frekvencije stava o imovinskom stanju između svih ponuđenih odgovora: hi – kvadrat = 138,07, $df = 2$, $p < 0,05$; statistički značajna razlika između stavova bolje i srednje imovinsko stanje: hi – kvadrat test = 61,15, $df = 1$, $p < 0,05$.

Nema statistički značajne razlike između spolova prema stavu o boljem imovinskom stanju u odnosu na stav o srednjem imovinskom stanju: hi – kvadrat test = 3,24, $df = 1$, $p > 0,05$.

Usporedba stava o boljem imovinskom stanju i srednjem imovinskom stanju između zaposlenih i nezaposlenih ispitanika pokazuje kako nema statistički značajne razlike: hi – kvadrat test = 1,78, $df = 1$, $p > 0,05$. (Tablica 8, Grafikon 8).

Prikaz 3: Sastav ispitivanog uzorka prema parametrima životnog okruženja

	M	Ž	N ukupno		grupa 1	grupa 2	grupa 3
žive s obitelji	33	47	-		46	26	3
	hi – kv. test = 0,06, $df = 1$, $p > 0,05$				hi – kv. test = 4,98, $df = 2$, $p > 0,05$		
zaposlenje	27	27	54	72	20	18	16
	hi – kv. test 2,44, $df = 1$, $p > 0,05$		hi – kv. test = 5,14, $df = 1$, $p = 0,02$		hi – kvadrat test = 14,46, $df = 2$, $p = 0,0007$		
žive s obitelji i zaposleni su			30	50			
ostali načini stanovanja			24	22			
			hi – kv. test = 2,57, $df = 1$, $p > 0,05$				
stupanj obrazovanja roditelja			viši i visoki	srednji i niži			
			hi – kv. test = 11,46, $df = 1$, $p = 0,0007$				
inovinsko stanje	hi – kvadrat test = 3,24, $df = 1$, $p > 0,05$		hi – kv. test = 138,07, $df = 2$, $p < 0,05$				
			zaposl	nezapos			
			=1,78, $df = 1$, $p > 0,05$				

3.3. SASTAV ISPITIVANOG UZORKA POPULACIJE STUDENATA PREMA STAVOVIMA O PREHRANI (DRUŠTVENI ASPEKTI I PREHRAMBENE NAVIKE)

Stavovi ispitanika o prehrani uključuju društvene aspekte i prehrambene navike poput: utjecaja socioekonomskog statusa na odabir hrane, eventualnu promjenu prehrane za vrijeme studiranja, zajedničke objede ako anketirani živi s roditeljima, ocijenu zadovoljstva vlastitom prehranom, hrani li se anketirani zdravije za vrijeme studiranja, važnost zdrave prehrane sa zdravstvenog aspekta, znanje o zdravoj prehrani sa nutricionističkog aspekta, mogućnost hranjenja na fakultetu u kontekstu hrane koju se jede kod kuće, utjecaj prehrambenih navika na osobni identitet u budućnosti, jedenje u društvu, gdje se pronalazi vlastiti identitet vezan za prehranu, utjecaj hrane u svakodnevnom životu, kulturološki utjecaj hrane i na kraju stav o svemu što se smatra važnim u prehrani. Stavovi studenata u vezi prehrane su pod pitanjima: 7., 9., 10., 12 – 22.

Stavovi pod pitanjima: 10., 12., 14., 15. i 18. konvertirani su u analognu Likertovu ljestvicu brojčanih vrijednosti te su obrađeni pripadajućim statističkim instrumentima.

Stav ispitanika o društvenim aspektima prehrane – zajednički ručak s roditeljima

Društveni aspekti prehrane uključuju zajedništvo pri jedenju odnosno dijeljenje zajedničkih obroka, što učvršćuje odnose među ljudima te ujedno daje mogućnost stvaranja i prenošenja različitih tradicija vezanih uz prehranu.

Zajednički objed s roditeljima jedan je od temelja društvenih tradicija te su u anketnom pitanju 10. - Ako živite s roditeljima koliko često zajednički ručate, ponuđene opcije: svaki dan, nekoliko puta tjedno, vikendom, nekoliko puta mjesečno, nekoliko puta godišnje, ne objeđujem.

Najviše anketiranih je imalo zajednički objed s roditeljima nekoliko puta tjedno (N = 42; 33,33 %), dok je svaki dan zajednički objed imalo ukupno N = 38 anketiranih (30,16 %) (Tablica 9, Grafikon 9).

Stav ispitanika o društvenim aspektima prehrane – dijeljenje zajedničkih obroka

Pitanje u online upitniku o dijeljenju zajedničkih obroka (doručak, ručak, večera, međuobrok) za odgovore nudi graduiranu ljestvicu (nikad, rijetko, povremeno, često, vrlo često) koja se konvertira u analognu ljestvicu Likertovog tipa (1, 2, 3, 4, 5) i analizira pogodnim statističkim instrumentima.

Postoji statistički značajna razlika između učestalosti dijeljenja obroka: Kruskal – Wallis H – test = 52,67 (df = 2, N = 126); $p < 0,05$. Najučestalije je dijeljenje ručka (medijan = 3,5 ; mod

= 3), a rijetko se dijelio doručak (medijan = 2, mod = 2). Podatci o međuobroku i večeri su jednaki i nalaze se unutar analiziranog raspona podataka (medijan = 3; mod = 3) (Tablica 10, Grafikon 10).

Stav ispitanika o društvenim aspektima prehrane – utjecaj hrane na život

Prehrana i navike povezane sa njom imaju značajan utjecaj na emocionalno stanje u određenim situacijama i percepciju životnog okruženja. U online upitniku dani su odgovori o stavu kontekstu kada hrana mijenja život ispitanika: sam/a, s partnerom/ s partnericom, s obitelji, u društvu, sve od navedenog, ništa od navedenog, također je dana mogućnost biranja više odgovora.

Od ukupnog broj odgovora od onih koji su ponuđeni, najzastupljeniji odgovori su: sam/ - a (N = 24; 19,05 %), zatim odgovor - ništa od navedenog (N = 23; 18,25 %) te odgovor – u društvu (N = 20; 15,87 %) (Tablica 11, Tablica 11.1., Grafikon 11).

Stav ispitanika o društvenim aspektima prehrane – mijenja li prehrana svakodnevicu, navike, komunikaciju, cijelu kulturu?

Ako prehrana i prehrambene navike imaju emocionalni, sociološki i kulturološki utjecaj u svakodnevnom životu onda se mogu očekivati i promjene kod pojedinca koje takve navike mogu izazivati. Pitanje u online upitniku nudi sljedeće odgovore: ne vjerujem, vjerujem, ne razmišljam o tomu.

Najviše ispitanika je navelo kako vjeruje da hrana može izazvati promjene u svakodnevnm navikama, komunikaciji i kulturi: N = 52; 41,27 %, dok najmanji broj anketiranih ne vjeruje kako prehrana ima takav utjecaj: N = 24; 19,05 %. Postoji statistički značajna razlika između odgovora ispitanika: hi – kvadrat test = 18,23, df = 2, $p < 0,05$, ali nema statistički značajne razlike između spolova: hi – kvadrat test = 1,84, df = 1, $p > 0,05$ (Tablica 12, Grafikon 12).

Isto tako, nema statistički značajne razlike u distribuciji broja anketiranih koji ništa od navedenog navode kao odgovor na pitanje o stavu utjecaja hrane na život (Tablica 11.1.) i stava prema kojem ne vjeruju kako hrana mijenja svakodnevicu, navike, komunikaciju, cijelu kulturu (Tablica 12): hi kvadrat - test = 0,03, df = 1, $p > 0,05$. Analiza upućuje na prihvaćanje H1, odbacivanje H3 i H4.

Stav o prehranbenim navikama anketiranih i njihovom mogućem utjecaju na njihov budući identitet

Utjecaj prehrane i prehrambene navike imaju utjecaja na pojedinca te moguće interakcije koje proizlaze iz tih odnosa mogu djelovati na osobni identitet. Pitanje iz online upitnika - Slažete li se da Vaše prehrambene navike mogu utjecati na Vaš identitet u budućnosti daje odgovore: uopće se ne slažem, ne slažem se, ne znam, slažem se, u potpunosti se slažem. Ovakvi odgovori su konvertirani u ordinalnu ljestvicu Likertovog tipa (1, 2, 3, 4, 5) te su podvrgnuti analizi pripadajućim statističkim instrumentima.

Nema statistički značajne razlike između spolova prema rangu odgovora: Mann – Whitney U – test = 1868.5, $z = 0,32$, $p > 0,05$, medijan (muškarci, žene) = 4; mod (muškarci, žene) = 4; udio odgovora 4 u ukupnom broju = 42,06 %. Prema dobnim skupinama nije bilo statistički značajne razlike u odgovorima: Kruskal – Wallis H –test ($df = 2$, $N = 126$) = 5,38, $p > 0,05$ (Tablica 13, Grafikon 13).

Stav o prehranbenim navikama anketiranih – gdje pronalaze vlastiti identitet vezan za prehranu

Identitet kao skup značajki koje određuju posebnost pojedinca izgrađuje se velikim dijelom pod utjecajem okoline. U online upitniku dani su sljedeći odgovori gdje su ispitanici mogli pronaći vlastiti identitet vezan za prehranu: internet, mediji, prijatelj, partneri, knjiga, roditelji, liječnik, vjera. Dana je mogućnost biranja više odgovora. Ukupno 89 anketiranih navodi internet kao barem jedan od čimbenika identiteta (70,63 %). Najmanji broj anketiranih navodi vjeru kao jedan od čimbenika identiteta povezanih s prehranom ($N = 7$; 5,56 %). Uz internet, najčešće se spominje i prijatelj ($N = 67$; 53,17 %) (Tablica 14, Grafikon 14).

Stav o prehranbenim navikama anketiranih – što se smatra izuzetno važnim u vezi prehrane

Prehrana također pruža i emocionalno i estetsko zadovoljstvo, te pokreće različite kulturološke fenomene. Tako osim obaveznog unosa hranjivih tvari anketiranima su još za važnost prehrane u online upitniku ponuđene sljedeće opcije: zdrava hrana, čuvanje kulturne tradicije, popularni stilovi života, lijepi društveni ugođaj, ugodno druženje, gostoljubivost, ponašanje za stolom i maniri. Za svaku opciju dan je stav: slažem se, ne slažem se, nemam mišljenje.

Važnost zdrave prehrane uzima u obzir 119 anketiranih (94,44 %), očuvanje kulturne tradicije 57 anketiranih (45,24 %). Važnost popularnih stilova života je važan za 18 ispitanika (14,29

%) odnosno 76 anketiranih (60,32 %) ne smatra to važnim. Važnost lijepog društvenog ugođaja uzima u obzir 84 anketirana (66,67 %). Gostoljubivost i lijepo ponašanje za stolom i maniri su važni za 89 (70,63 %) odnosno 94 (74,60 %) (Tablica 15, Grafikon 15).

Emocionalno i estetsko zadovoljstvo ukazuju na odbacivanje H4.

Zadovoljstvo vlastitom prehranom s aspekta nutricionizma

Zadovoljstvo ispitanika je dato ljestvicom: vrlo zadovoljan, prilično zadovoljan, ne znam, prilično nezadovoljan, vrlo nezadovoljan. Ovakvi odgovori su konvertirani u ordinalnu ljestvicu Likertovog tipa (5, 4, 3, 2, 1) te su podvrgnuti analizi pripadajućim statističkim instrumentima.

Nema statistički značajne razlike između spolova prema rangu odgovora: Mann – Whitney U – test = 1808.5, $z = 0,62$, $p > 0,05$, medijan (muškarci, žene) = 3; mod (muškarci) = 3, mod (žene) = 4; udio odgovora 3 u ukupnom broju = 39; 30,95 %. Udio odgovora 4 u ukupnom broju = 45; 35,71 %.

Prema dobnim skupinama nije bilo statistički značajne razlike u odgovorima: Kruskal – Wallis H –test ($df = 2$, $N = 126$) = 2,17, $p > 0,05$ (Tablica 16, Grafikon 16).

Važnost zdrave prehrane sa zdravstvenog aspekta

Važnost zdrave prehrane za ispitanika je dana ljestvicom: veoma važna, važna, umjereno važna, malo važna, nevažna. Ovakvi odgovori su konvertirani u ordinalnu ljestvicu Likertovog tipa (5, 4, 3, 2, 1) te su podvrgnuti analizi pripadajućim statističkim instrumentima.

Nema statistički značajne razlike između spolova prema rangu odgovora: Mann – Whitney U – test = 1887.5, $z = 0,23$, $p > 0,05$, medijan (muškarci, žene) = 4; mod (muškarci) = 5, mod (žene) = 4; udio odgovora 5 u ukupnom broju = 39; 30,95 %. Udio odgovora 4 u ukupnom broju = 51; 40,48 %. Prema dobnim skupinama nije bilo statistički značajne razlike u odgovorima: Kruskal – Wallis H –test ($df = 2$, $N = 126$) = 0,98, $p > 0,05$ (Tablica 17, Grafikon 17).

Znanje o zdravoj prehrani s nutricionističkog aspekta

Znanje ispitanika o zdravoj prehrani s nutricionističkog aspekta u online upitniku je dato ljestvicom: odlično, vrlo dobro, dobro, dovoljno, nedovoljno. Ovakvi odgovori su konvertirani u ordinalnu ljestvicu Likertovog tipa (5, 4, 3, 2, 1) te su podvrgnuti analizi pripadajućim statističkim instrumentima.

Nema statistički značajne razlike između spolova prema rangu odgovora: Mann – Whitney U – test = 1716, $z = 1,08$, $p > 0,05$, medijan (muškarci, žene) = 3; mod (muškarci, žene) = 3, udio odgovora 3 u ukupnom broju = 48; 38,10 %. Prema dobnim skupinama nije bilo statistički značajne razlike u ocjenama vlastitog znanja o zdravoj prehrani: Kruskal – Wallis H –test ($df = 2$, $N = 126$) = 0,76, $p > 0,05$ (Tablica 18, Grafikon 18).

Mijenja li se prehrana za vrijeme studiranja?

Ispitanici su izrazili stav o tomu je li se prehrana za vrijeme studija promijenila. Ponuđeni odgovori su: poboljšala, ostala ista, pogoršala. Najviše anketiranih je odgovorilo kako im je prehrana ostala ista: $N = 58$ (46,03 %). Nema statistički značajne razlike između spolova prema distribuciji frekvencija odgovora: hi .- kvadrat test = 0,77, $df = 2$, $p > 0,05$ (Tablica 19, Grafikon 19, Grafikon 19.1.).

Stav ispitanika je li hrana na fakultetu u kontekstu hrane koju jedu kod kuće

Ponuđeni odgovori u online upitniku su: ne, nisam siguran/-a, da. Najviše anketiranih je odgovorilo kako nemaju mogućnost hraniti se u kontekstu hrane koju jedu kod kuće: odgovor DA ($N = 65$; 51,59 %). Nema statistički značajne razlike između spolova prema distribuciji frekvencija svih odgovora: hi .- kvadrat test = 1,21, $df = 2$, $p > 0,05$ (Tablica 20, Grafikon 20).

Ovakav stav može ukazati na prihvaćanje hipoteze H1 (Spol ispitanika ne utječe na stav o zdravoj prehrani), ujedno i odbaciti H3.

Prehrana u odnosu na godine prije studiranja

Ponuđeni odgovori u online upitniku su: ne, ne znam, da. Na pitanje hranite li se zdravije u nutricionističkom smislu u odnosu na godine prije studiranja najviše anketiranih je odgovorilo kako se ne hrane zdravije: odgovor NE ($N = 69$; 54,76 %). Nema statistički značajne razlike između spolova prema distribuciji frekvencija svih odgovora: hi .- kvadrat test = 1,95, $df = 2$, $p > 0,05$ (Tablica 21, Grafikon 21).

Ovakvi stavovi utječu na prihvaćanje hipoteze H1 (Spol ispitanika ne utječe na stav o zdravoj prehrani). Isto tako mogu se odbaciti hipoteze H3 (Studentski život ne utječe na stav o zdravoj prehrani) i H4 (Studenti nemaju svijest o zdravoj prehrani).

Stav o vlastitom socioekonomskom statusu i njegovom utjecaju na odabir hrane

Socioekonomski status je mjerilo ekonomskog i socijalnog položaja pojedinca unutar društva. Razina tog statusa nudi različite implikacije, pa je nezaobilazno kulturološki povezana s prehranom. Na pitanje u online upitniku o stavu utječe li socioekonomski status na odabir hrane dani su sljedeći odgovori: ne, nisam siguran/ -a, da. U anketiranom uzorku prevladava stav kako socioekonomski status ima utjecaj na odabir hrane: odgovor DA (N = 83; 65,87 %)

Nema statistički značajne razlike između spolova prema distribuciji frekvencija svih odgovora: hi .- kvadrat test = 0,20, df = 2, $p > 0,05$ (Tablica 22, Grafikon 22).

Ovakvi stavovi utječu na prihvaćanje hipoteze H1 (Spol ispitanika ne utječe na stav o zdravoj prehrani), također utječu na odbacivanje H2 (Socioekonomski status ne utječe na stav o zdravoj prehrani). Isto tako može se odbaciti hipoteza H4 (Studenti nemaju svijest o zdravoj prehrani).

Prikaz 4: Stavovi o prehrani

dijeljenje zajedničkih obroka	ručak medijan = 3,5 mod = 3	doručak medijan = 2 mod = 2	večera i međuobrok medijan = 3 mod = 3	K W H – test = 52,67 (df = 2, N = 126); p < 0,05.	
mijenja li prehrana svakodnevicu, navike, komunikaciju, cijelu kulturu?	ukupno odgovori hi – kv. test = 18,23, df = 2, p < 0,05	između spolova hi – kv. test = 1,84, df = 1, p > 0,05	ništa od navedenog vs ne vjeruju hi kv. - test = 0,03, df = 1, p > 0,05		
utjecaj na budući identitet	između spolova	muškarci medijan = 4 mod = 4	žene medijan = 4 mod = 4	M – W U – test = 1868.5, z = 0,32, p > 0,05	
	prema dobnim skupinama	K W H – test = (df = 2, N = 126) = 5,38, p > 0,05			
zadovoljstvo prehranom s aspekta nutricionizma	između spolova	muškarci medijan = 3 mod = 3	žene medijan = 3 mod = 4	M – W U – test = 1808.5, z = 0,62, p > 0,05	
	prema dobnim skupinama	K W H – test = (df = 2, N = 126) = 2,17, p > 0,05			
važnost zdrave prehrane sa zdravstvenog aspekta	između spolova	muškarci medijan = 4 mod = 5	žene medijan = 4 mod = 4	M – W U – test = 1887.5, z = 0,23, p > 0,05	
	prema dobnim skupinama	K W H – test = (df = 2, N = 126) = 0,98, p > 0,05			
znanje o zdravoj prehrani s nutricionističkog aspekta	između spolova	muškarci medijan = 3 mod = 3	žene medijan = 3 mod = 3	M – W U – test = 1716, z = 1,08, p > 0,05	
	prema dobnim skupinama	K W H – test = (df = 2, N = 126) = 0,76, p > 0,05			
mijenja li se prehrana za vrijeme studija?	između spolova	hi – kv. test = 0,77, df = 2, p > 0,05			
kontekst hrane koju jedu kod kuće	između spolova	hi – kv. test = 1,21, df = 2, p > 0,05			
prehrana u odnosu prije studiranja	između spolova	hi – kv. test = 1,95, df = 2, p > 0,05			
stav o socioekonomskom statusu	između spolova	hi – kv. test = 0,20, df = 2, p > 0,05			

4. ZAKLJUČAK

Jesti znači imati ugodne ili neugodne osjetne doživljaje, iskušavati posebne emocije, družiti se s ostalim pojedincima za stolom Čovjek ne samo da se hrani već on i jede, tj. čovjek jedenju pridaje značenje koje nadilazi ono puko fiziološko. Hrana je ujedno najvažniji element za život ljudi, stoga je važno poštivati određena pravila kako bismo uživali u dobrom zdravlju. Glad kao biološki nagon kao i hrana kojom taj nagon zadovoljavamo je presudna za preživljavanje. Jestu znači imati ugodne ili neugodne osjetne doživljaje, iskušavati posebne emocije, družiti se s ostalim pojedincima za stolom (Corvo, 2016, 12). Prehrana i zdravlje se mogu promatrati kao posebne sociološke poddiscipline i zauzimaju sve veće područje interesa, pod nazivom sociologija prehrane i sociologije zdravlja.

U ovom radu je sudjelovalo 126 studenata splitskog sveučilišta, od čega je 53 muških ispitanika (42,06 %) i 73 ženske ispitanice (57,94 %). Fakulteti splitskog sveučilišta zastupljeni u ovoj anketi su: Ekonomski fakultet, Fakultet elektronike, strojarstva i brodogradnje, Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije, Filozofski fakultet, Katoličko – bogoslovni fakultet, Kemijsko - tehnološki fakultet, Kineziološki fakultet, Medicinski fakultet, Pomorski fakultet, Pravni fakultet, Prirodoslovno - matematički fakultet, Sveučilišni odjel za forenzične znanosti, Sveučilišni odjel za stručne znanosti, Umjetnička akademija. Istraživanje je provedeno online upitnikom s 22 pitanja i ponuđenim odgovorima koje su ispitanici označavali. Istraživačka pitanja i stavovi zadovoljavaju kriterije postavljenog cilja, ujedno i zadovoljavaju etičke principe anketiranja sudionika. Sudionici su upoznati s ciljevima rada te je sprovedena anketa anonimna. Google obrazac online upitnika je izrađen unutar domene - Filozofski fakultet u Splitu.

Značajno je veći broj ispitanica u odnosu na muške ispitanike. Premda relativno visok udio ispitanika još živi s roditeljima, primjetan je stav o slabijoj kvaliteti prehrane što implicira užurbanost i zauzetost u studentskom životu. Postavljene hipoteze H1: Spol ispitanika ne utječe na stav o zdravoj prehrani je prihvaćena. Hipoteza H2: Socioekonomski status ne utječe na stav o zdravoj prehrani je odbačena, a prihvaća se alternativna hipoteza kako socioekonomski status utječe na stav o zdravoj prehrani u ispitivanom uzorku studenata/- ica. Hipoteza H3: Studentski život ne utječe na stav o zdravoj prehrani je odbačena i prihvaćena je alternativna hipoteza. Konačno, dokazano je kako studenti Sveučilišta u Splitu imaju svijest o zdravoj prehrani odbacujući hipotezu H4. Također je i razvijen identitet u vezi prehrane.

5. LITERATURA

1. Abbots, E. J., & Lavis, A. (Eds.). (2016). *Why we eat, how we eat: Contemporary encounters between foods and bodies*. Routledge.
2. Aktaş-Polat, S., & Polat, S. (2020). A theoretical analysis of food meaning in anthropology and sociology. *Tourism: An International Interdisciplinary Journal*, 68(3), 278-293. <https://doi.org/10.37741/t.68.3.3>
3. Corvo, P. (2016). *Food culture, consumption and society*. Springer.
4. Ellias, N. (1992.) *Time: An Essay*. Oxford: Blackwell.
5. Giddens, A. (1981.) *A Contemporary Critique of Historical Materialism*. Berkeley, California, University of California Press.
6. Ivanković, J., Dawidowsky Mamić, M., & Majić, M. (2014). Eating habits of young people as the basis for new product development. *International journal of multidisciplinary in business and science*, 2(2), 76-80. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/132606>
7. Lončar, E. (2007). Sociološki aspekti "zdrave prehrane" u suvremenom društvu. (diplomski rad) Preuzeto s <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/6672/>
8. Lupton, D., & Chapman, S. (1995). 'A healthy lifestyle might be the death of you': discourses on diet, cholesterol control and heart disease in the press and among the lay public. *Sociology of health & illness*, 17(4), 477-494. <https://doi.org/10.1111/1467-9566.ep10932547>
9. Lupton, D. (1996) *Food, the Body, and the Self*. London: Sage.
10. B. A. Misztal, *Teorije društvenog sjećanja, Kršćanska sadašnjost*, Zagreb, 2021, str. 161 - 162).
11. Ogden, J. (2010) *The Psychology of Eating: From Healthy to Disordered Behaviour*. Oxford: Blackwell Publishing.
12. Svirčić Gotovac, A.; Zlatar, J. (2007) Prehrana i zdravlje kao elementi kvalitete života u mreži naselja Hrvatske. *Sociologija i prostor*. 45(1): 29-60. Preuzeto s <http://hrcak.srce.hr/17652>
13. Yahia, N., Achkar, A., Abdallah, A., Rizk, S. (2008): Eating habits and obesity among Lebanese university students, *Nutrition Journal* 7 (32), 1-6. <https://doi.org/10.1186/1475-2891-7-32>

6. METODOLOŠKA I EMPIRIJSKA ARHIVA

6.1 Anketni upitnik korišten u istraživanja

1. Spol:

- 1) Muški
- 2) Ženski

2. Dob (godine):

- 1) 18-22
- 2) 23-26
- 3) 27-30

3. Naziv fakulteta koji pohađate (Fakulteti Sveučilišta u Splitu)

- 1) Ekonomski fakultet
- 2) Fakultet elektrotehnike i strojarstva i brodogradnje
- 3) Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije
- 4) Filozofski fakultet
- 5) Katoličko - bogoslovni fakultet
- 6) Kemijsko - tehnološki fakultet
- 7) Kineziološki fakultet
- 8) Medicinski fakultet
- 9) Pomorski fakultet
- 10) Pravni fakultet
- 11) Prirodoslovno - matematički fakultet
- 12) Sveučilišni odjel za forenzične znanosti
- 13) Sveučilišni odjel za stručne znanosti
- 14) Umjetnička akademija

4. Gdje ste odrasli:

- 1) veliki grad
- 2) mali grad
- 3) selo otok
- 4) prigradsko naselje

5. Za vrijeme studiranja živite:

- 1) s roditeljima/obitelji
- 2) u studentskom domu
- 3) sam/a
- 4) s cimerima

6. Jeste li zaposleni:

- 1) ne
- 2) da

7. Mislite li da Vaš socioekonomski status utječe na odabir Vaše hrane:

- 1) da
- 2) ne
- 3) nisam siguran/a

8. Smatrate li da ste:

- 1) boljeg imovinskog stanja
- 2) srednjeg imovinskog stanja
- 3) lošijeg imovinskog stanja

9. Da li se Vaša prehrana za vrijeme studiranja:

- 1) poboljšala
- 2) ostala ista
- 3) pogoršala

10. Ako živite s roditeljima, koliko često zajednički objedujete:

- 1) svaki dan
- 2) nekoliko puta tjedno
- 3) vikendom
- 4) nekoliko puta mjesečno
- 5) nekoliko puta godišnje
- 6) ne objedujem

11. Koliko je stupnjeva obrazovanja:

stupanj obrazovanja	Vaše majke	Vašeg oca
nepotpuna osnovna škola		
osnovna škola		
srednja škola		
viša škola		
fakultet		
znanstveni stupanj (mr. sc., dr. sc.)		

12. Ocijenite zadovoljstvo vlastitom prehranom s aspekta nutricionizma:

- 1) vrlo zadovoljan
- 2) prilično zadovoljan
- 3) ne znam
- 4) prilično nezadovoljan
- 5) vrlo nezadovoljan

13. Hranite li se zdravije u nutricionističkom smislu u odnosu na godine prije studiranja:

- 1) ne
- 2) da
- 3) ne znam

14. Koliko Vam je važna zdrava prehrana sa zdravstvenog aspekta:

- 1) veoma važna
- 2) važna
- 3) umjereno važna
- 4) malo važna
- 5) nevažna

15. Ocijenite Vaše znanje o zdravoj prehrani s nutricionističkog aspekta:

- 1) odlično
- 2) vrlo dobro
- 3) dobro
- 4) dovoljno
- 5) nedovoljno

16. Na fakultetu nemam mogućnosti hraniti se u kontekstu hrane koju jedem kod kuće:

- 1) da
- 2) ne
- 3) ne mogu procijeniti, nisam siguran/a

17. Slažete li se da Vaše prehrambene navike mogu utjecati na Vaš identitet u budućnosti:

- 1) u potpunosti se slažem
- 2) slažem
- 3) ne znam
- 4) ne slažem se
- 5) uopće se ne slažem

18. Koliko često s drugim dijeliš:

	Doručak	Ručak	Večera	Međuobrok
vrlo često				
često				
povremeno				
rijetko				
nikad				

19. Gdje pronalazite vlastiti identitet vezan za prehranu:

- 1) internet
- 2) mediji
- 3) prijatelj
- 4) partneri
- 5) knjiga
- 6) roditelji
- 7) liječnik
- 8) vjera

20. Najčešće hrana mijenja moj život u kontekstu kada sam:

- 1) sam/a
- 2) s partnerom/ s partnericom
- 3) s obitelji
- 4) u društvu
- 5) sve od navedenog
- 6) ništa od navedenog

21. Vjerujete li da prehrana mijenja vašu svakodnevicu, navike, komunikaciju pa i cijelu kulturu:

- 1) ne vjerujem
- 2) vjerujem
- 3) ne razmišljam o tomu

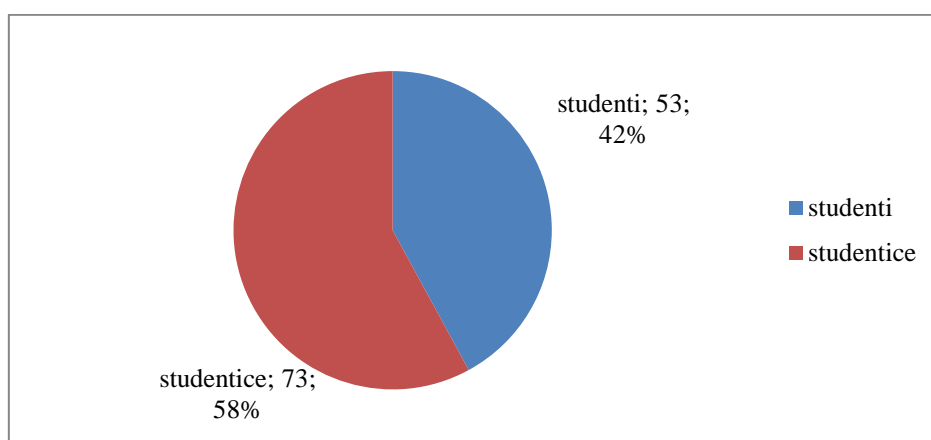
22. Što od navednog smatrate izuzetno važnim u prehrani:

	slažem se	ne slažem se	nemam mišljenje
zdrava hrana			
čuvanje kulturne tradicije			
popularni stilovi života			
lijepi društveni ugođaj, ugodno druženje			
gostoljubivost			
ponašanje za stolom i maniri			

6.2 Tablični i grafički prikaz

Tablica 1: Udio spolova u ispitivanom uzorku (N = broj studenata)

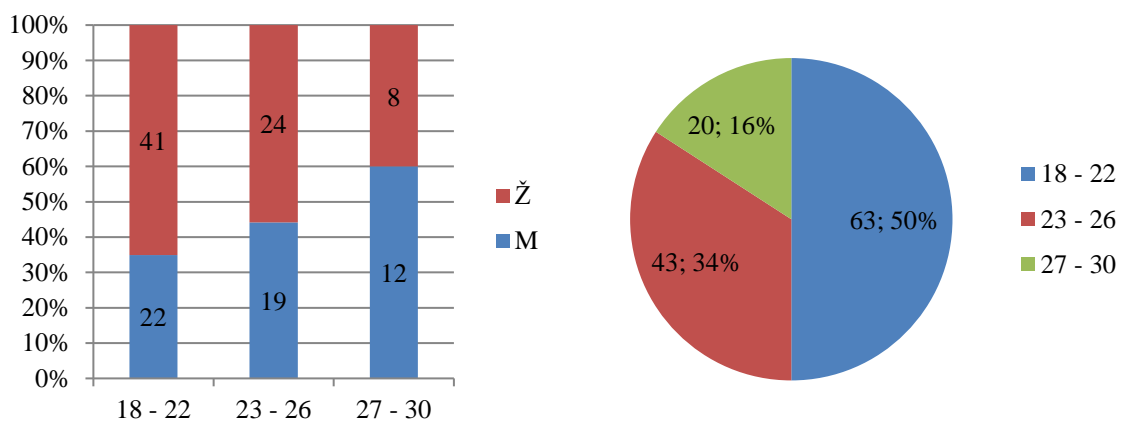
uzorak	N	Udio (%)
studenti	53	42,06
studentice	73	57,94
ukupno	126	100,00

Grafikon 1: Sastav ispitivanog uzorka prema spolu, postoji statistički značajna razlika u broju ispitanika prema spolu (hi – kvadrat test = 6,35, df = 1, p = 0,012)

Tablica 2: Udio spolova u dobnim grupama (godine) ispitanog uzorka

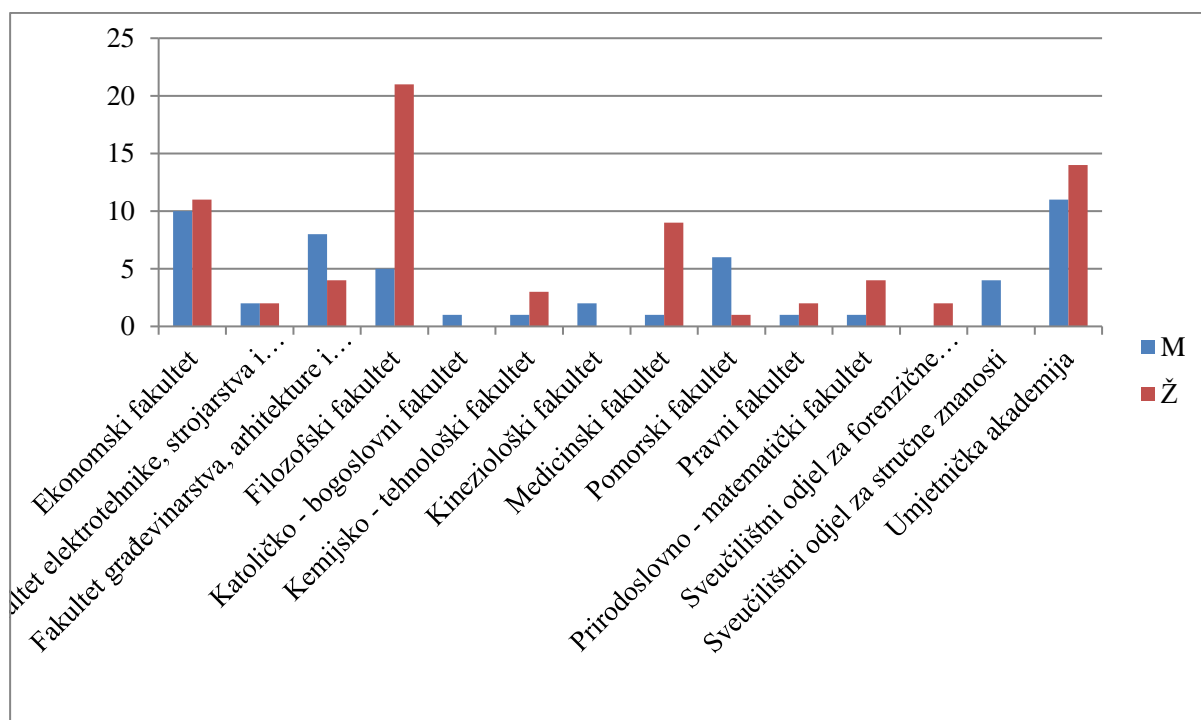
dob	18 - 22	23 - 26	27 - 30	total
N (M)	22 (35,0 %)	19 (44,0 %)	12 (60,0 %)	53
N (Ž)	41 (65,0 %)	24 (56,0 %)	8 (40,0 %)	73
N (ukupno)	63	43	20	126

Grafikon 2: Broj anketiranih u dobnim grupama (godine) i udjeli spolova u dobnim grupama (godine) anketiranog uzorka

Tablica 3: Zastupljenost fakulteta Sveučilišta u Splitu u anketiranom uzorku, zastupljenost spolova u anketiranom uzorku (M – muškarci; Ž – žene)

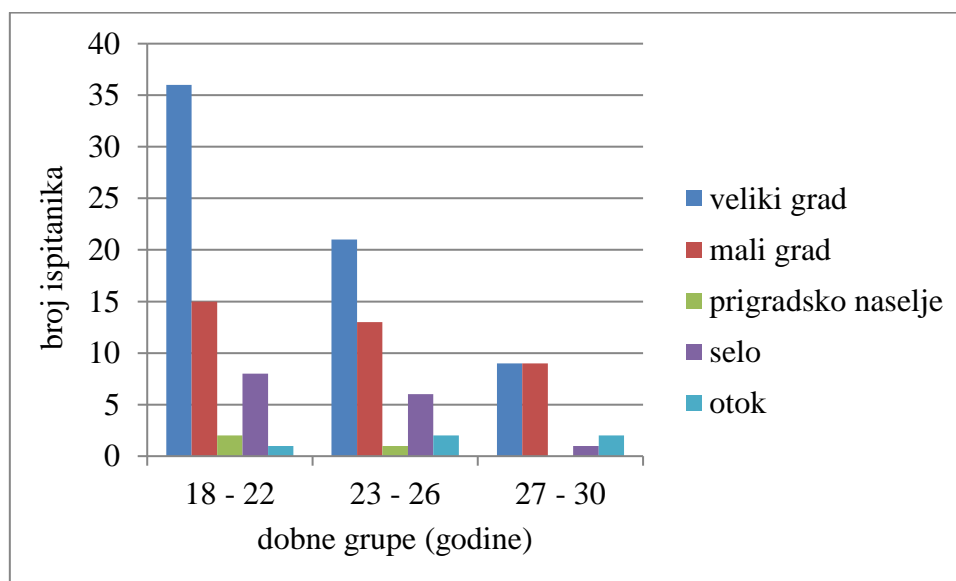
Fakultet	spol		total	%
	M	Ž		
Ekonomski fakultet	10	11	21	16,67
Fakultet elektrotehnike i strojarstva i brodogradnje	2	2	4	3,17
Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije	8	4	12	9,52
Filozofski fakultet	5	21	26	20,63
Katoličko - bogoslovni fakultet	1	0	1	0,79
Kemijsko - tehnološki fakultet	1	3	4	3,17
Kineziološki fakultet	2	0	2	1,59
Medicinski fakultet	1	9	10	7,94
Pomorski fakultet	6	1	7	5,56
Pravni fakultet	1	2	3	2,38
Prirodoslovno - matematički fakultet	1	4	5	3,97
Sveučilišni odjel za forenzične znanosti	0	2	2	1,59
Sveučilišni odjel za stručne znanosti	4	0	4	3,17
Umjetnička akademija	11	14	25	19,84

Grafikon 3: Zastupljenost fakulteta Sveučilišta u Splitu u anketiranom uzorku, zastupljenost spolova u anketiranom uzorku (M – muškarci; Ž – žene)

Tablica 4: Udio ispitanika u uzorku prema mjestu odrastanja (M – muškarci, Ž – žene, udjeli (%) su dani u odnosu na ukupni uzorak, dobne grupe su u godinama)

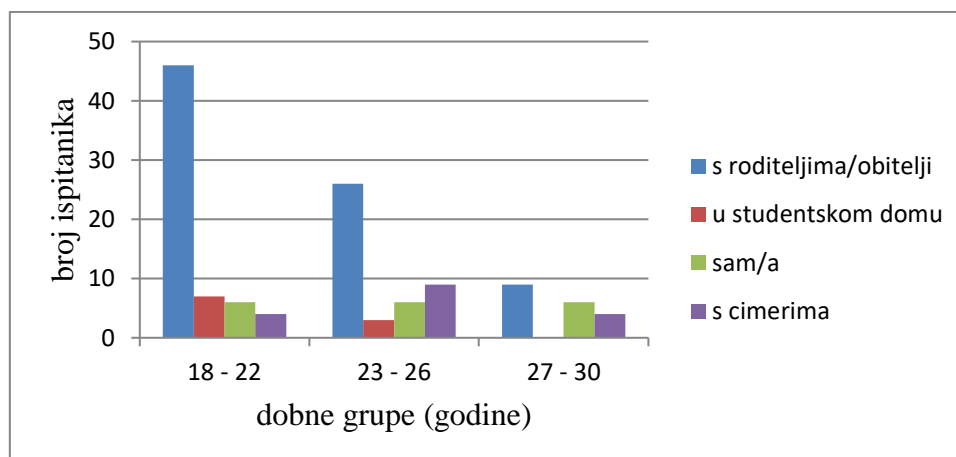
Dobne grupe	spol	veliki grad	mali grad	prigradsko naselje	selo	otok
18- 22	M	15	5		1	
	Ž	21	10	2	7	1
	ukupno	36	15	2	8	1
23 - 26	M	10	3		4	2
	Ž	11	10	1	2	
	ukupno	21	13	1	6	2
27 - 30	M	7	4		1	1
	Ž	2	5			1
	ukupno	9	9		1	2
ukupno	M	32	12		6	3
	Ž	34	25	3	9	2
		66 (52,38 %)	37 (29,37 %)	3 (2,38 %)	15 (11,90 %)	5 (3,97 %)

Grafikon 4: Broj ispitanika u uzorku prema mjestu odrastanja unutar dobnih grupa

Tablica 5: Udio ispitanika u uzorku prema mjestu stanovanja za vrijeme studiranja (M – muškarci, Ž – žene, udjeli (%) su dani u odnosu na ukupni uzorak)

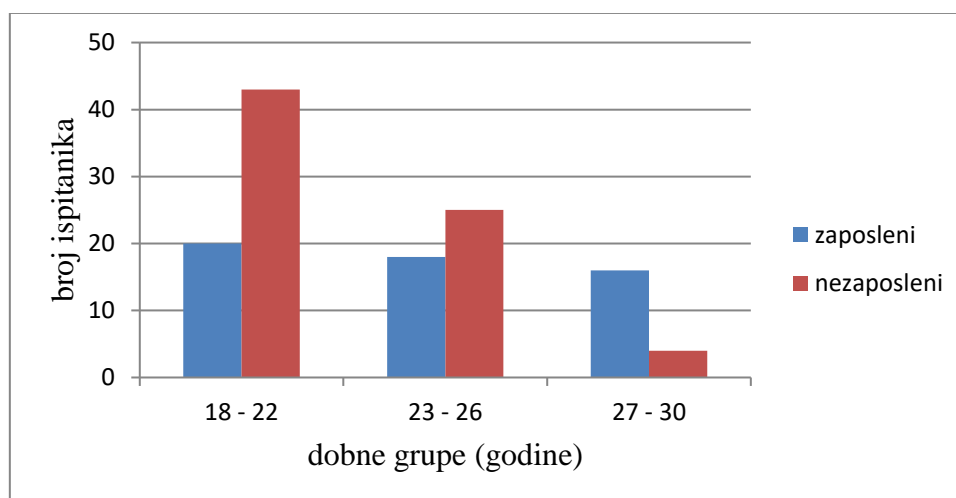
Dobne grupe		s roditeljima/obitelji	u studentskom domu	sam/a	s cimerima
18- 22	M	16	1	4	1
	Ž	30	6	2	3
	ukupno	46	7	6	4
23 - 26	M	10		5	4
	Ž	15	3	1	5
	ukupno	26	3	6	9
27 - 30	M	7		2	3
	Ž	2		4	2
	ukupno	9		6	4
ukupno	M	33	1	11	8
	Ž	47	9	7	10
		80 (63,49 %)	10 (7,93 %)	18 (14,29 %)	18 (14,29 %)

Grafikon 5: Broj ispitanika prema mjestu stanovanja tijekom studiranja unutar dobnih grupa

Tablica 6: Udio ispitanika u uzorku prema zaposlenju za vrijeme studiranja (M – muškarci, Ž – žene, udjeli (%) su dani u odnosu na ukupni uzorak, dobne grupe su u godinama)

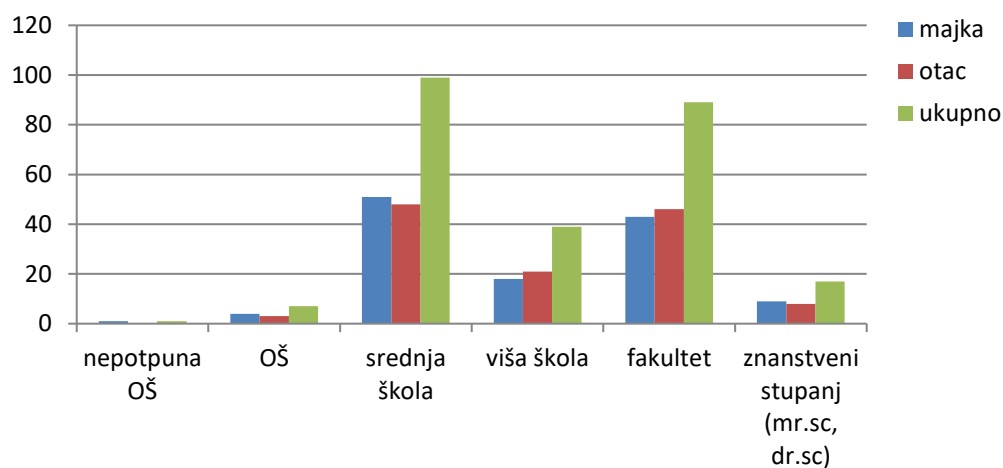
Dobne grupe	spol	zaposleni	nezaposleni
18- 22	M	8	14
	Ž	12	29
	ukupno	20	43
23 - 26	M	8	11
	Ž	10	14
	ukupno	18	25
27 - 30	M	11	1
	Ž	5	3
	ukupno	16	4
ukupno	M	27	26
	Ž	27	46
		54 (42,86 %)	72 (57,14 %)

Grafikon 6: Broj ispitanika prema zaposlenju tijekom studiranja unutar dobnih grupa

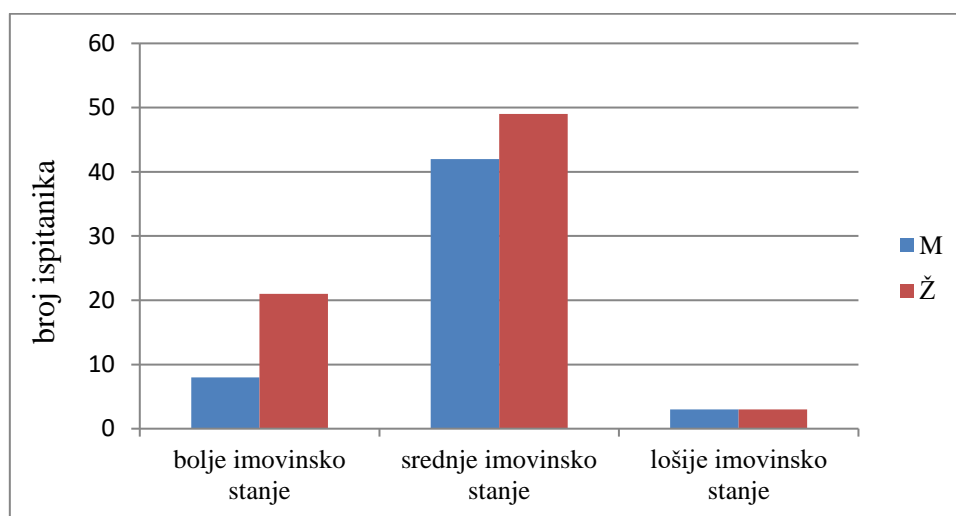
Tablica 7: Stupanj obrazovanja roditelja anketiranih

	majka	otac	ukupno	
nepotpuna OŠ	1 (0,79 %)		1 (0,40 %)	0,40
OŠ	4 (3,17 %)	3 (2,38)%	7 (2,78 %)	2,78
srednja škola	51 (40,48 %)	48 (38,10 %)	99 (39,29 %)	39,29
viša škola	18 (14,29 %)	21 (16,67 %)	39 (15,48 %)	15,48
fakultet	43 (34,13 %)	46 (36,51 %)	89 (35,32 %)	35,32
znanstveni stupanj (mr.sc, dr.sc)	9 (7,14 %)	8 (6,35 %)	17 (6,75 %)	6,75

Grafikon 7: Stupanj obrazovanja roditelja anketiranih

Tablica 8: Stavovi o imovinskom stanju anketiranih (M – muškarci, Ž – žene, % udio u ukupnom broju ispitanika)

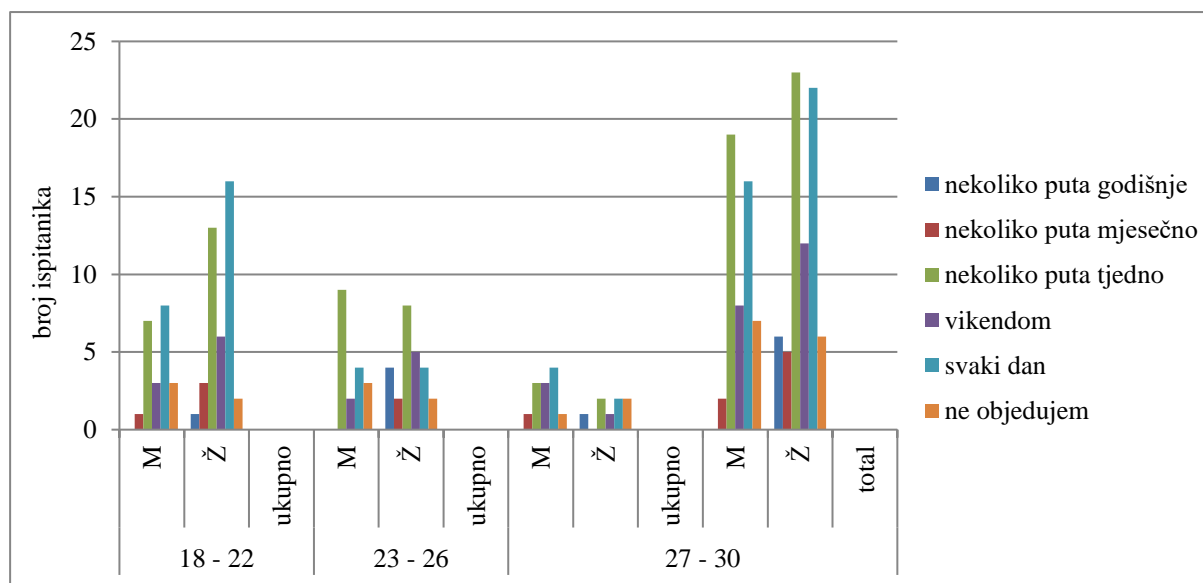
	bolje imovinsko stanje	srednje imovinsko stanje	lošije imovinsko stanje
M	8 (6,35 %)	42 (33,33 %)	3 (2,38 %)
Ž	21 (16,67 %)	49 (38,89 %)	3 (2,38 %)
ukupno	29 (23,02 %)	91 (72,22 %)	6 (4,76 %)

Grafikon 8: Stavovi o imovinskom stanju anketiranih (M – muškarci, Ž – žene)

Tablica 9: Broj i udio ispitanika koji imaju zajednički ručak s roditeljima prema spolu i prema dobi

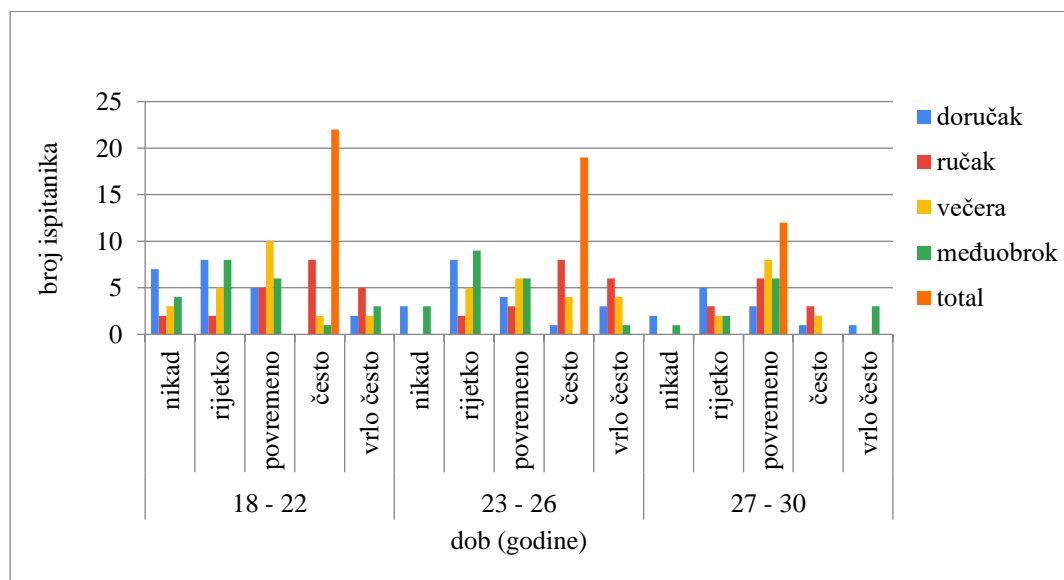
dob	spol	nekoliko puta godišnje	nekoliko puta mjesečno	nekoliko puta tjedno	vikend	svaki dan	ne objeđujem
18 - 22	M		1	7	3	8	3
	Ž	1	3	13	6	16	2
	uk	1 (0,79 %)	4 (3,17 %)	20 (15,87 %)	9 (7,14 %)	24 (19,05 %)	5 (3,97 %)
23 - 26	M			9	2	4	3
	Ž	4	2	8	5	4	2
	uk	4 (3,17 %)	2 (1,58 %)	17 (13,49 %)	7 (5,56 %)	8 (6,35 %)	5 (3,97 %)
27 - 30	M		1	3	3	4	1
	Ž	1		2	1	2	2
	uk	1 (0,79 %)	1 (0,79 %)	5 (3,97 %)	4 (3,17 %)	6 (4,76 %)	3 (2,38 %)
	M		2	19	8	16	7
	Ž	6	5	23	12	22	6
	total	6 (4,76 %)	7 (5,56 %)	42 (33,33 %)	20 (15,87 %)	38 (30,16 %)	13 (10,32 %)

Grafikon 9: Broj i udio ispitanika koji imaju zajednički ručak s roditeljima prema spolu i prema dobi

Tablica 10: Broj ispitanika prema stavu o dijeljenju zajedničkih obroka (M – muškarci, Ž - žene)

Dob (godine)		M				Ž			
		doručak	ručak	večera	međubrok	doručak	ručak	večera	međubrok
18 - 22	nikad	7	2	3	4	10	6	8	8
	rijetko	8	2	5	8	15	3	11	12
	povremeno	5	5	10	6	9	11	15	13
	često		8	2	1	3	15	6	5
	vrlo često	2	5	2	3	4	6	1	3
	total	22	22	22	22	41	41	41	41
23 - 26	nikad	3			3	3		1	4
	rijetko	8	2	5	9	12	2	5	5
	povremeno	4	3	6	6	4	13	9	11
	često	1	8	4		3	4	5	3
	vrlo često	3	6	4	1	2	5	4	1
	total	19	19	19	19	24	24	24	24
27 - 30	nikad	2			1	1			
	rijetko	5	3	2	2	2	2	3	3
	povremeno	3	6	8	6	3	3	2	4
	često	1	3	2		2	2	3	1
	vrlo često	1			3		1		
	total	12	12	12	12	8	8	8	8

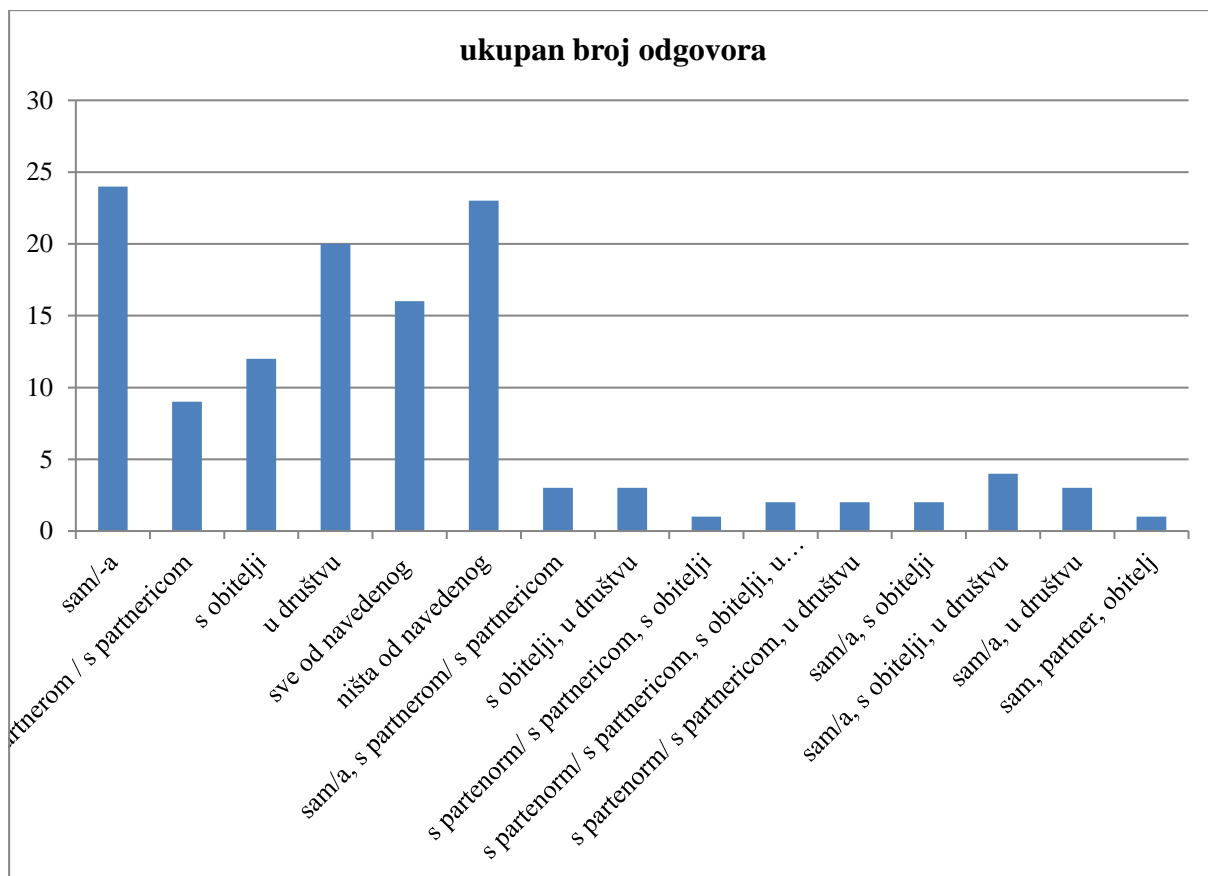
Grafikon 10: Broj ispitanika prema stavu o dijeljenju zajedničkih obroka

Tablica 11: Tipovi odgovora i ukupan broj odgovora anketiranih

odabir odgovora	ukupan broj	udio (%)
sam/- a	24	19,05
s partnerom / s partnericom	9	7,14
s obitelji	12	9,52
u društvu	20	15,87
sve od navedenog	16	12,7
ništa od navedenog	23	18,25
sam/- a, s partnerom/ s partnericom	3	2,38
s obitelji, u društvu	3	2,38
s partenorm/ s partnericom, s obitelji	1	0,79
s partenorm/ s partnericom, s obitelji, u društvu	2	1,59
s partenorm/ s partnericom, u društvu	2	1,59
sam/a, s obitelji	2	1,59
sam/a, s obitelji, u društvu	4	3,17
sam/a, u društvu	3	2,38
sam, s partnerom / s partnericom, obitelj	1	0,79

Tablica 11.1.: Odabir ponuđenih odgovora prema dobi i prema spolu (M –muškarci, Ž – žene; % -udio u ukupnom broju, 1 – dobna grupa 18 – 22 godine; 2 – dobna grupa 23 – 26 godina; 3 – dobna grupa 27 – 30 godina)

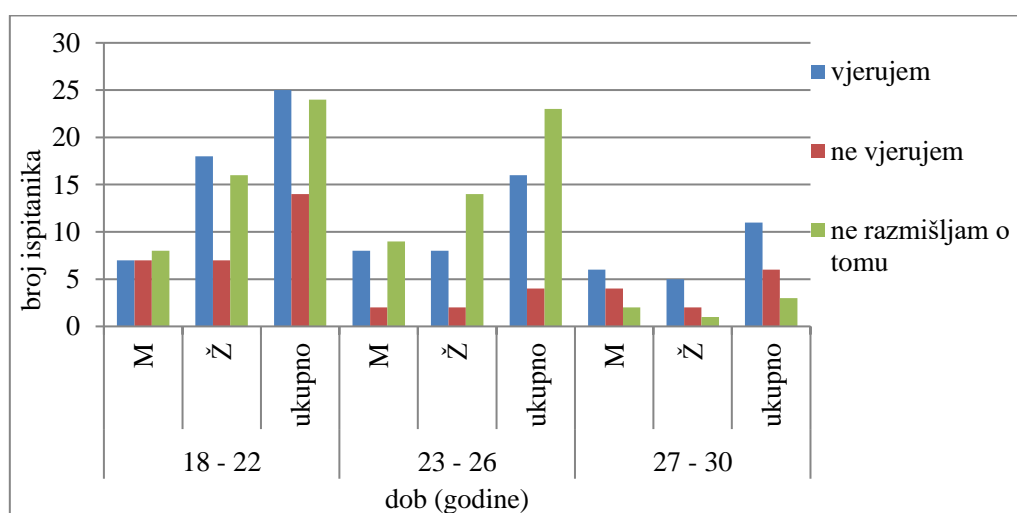
dob	spol	sam/-a	s partnerom / s partnericom	s obitelji	u društvu	sve od navedenog	ništa od navedenog
1	M	7		1	5	3	4
	Ž	6	2	6	7	3	9
	TOT	13 (10,32 %)	2 (1,59 %)	7 (5,56 %)	12 (9,52 %)	6 (4,76 %)	13 (10,32 %)
2	M	2		3	3	4	2
	Ž	5	3		5	2	4
	TOT	7 (5,56 %)	3 (2,38 %)	3 (2,38 %)	8 (6,35 %)	6 (4,76 %)	6 (4,76 %)
3	M	2	2	2		1	3
	Ž	2	2			3	1
	TOT	4 (3,17 %)	4 (3,17 %)	2 (1,59 %)		4 (3,17 %)	4 (3,17 %)
		24	9	12	20	16	23

Grafikon 11: Ukupan broj odgovora

Tablica 12: Stav anketiranih o tomu mijenja li prehrana svakodnevicu, navike, komunikaciju, cijelu kulturu

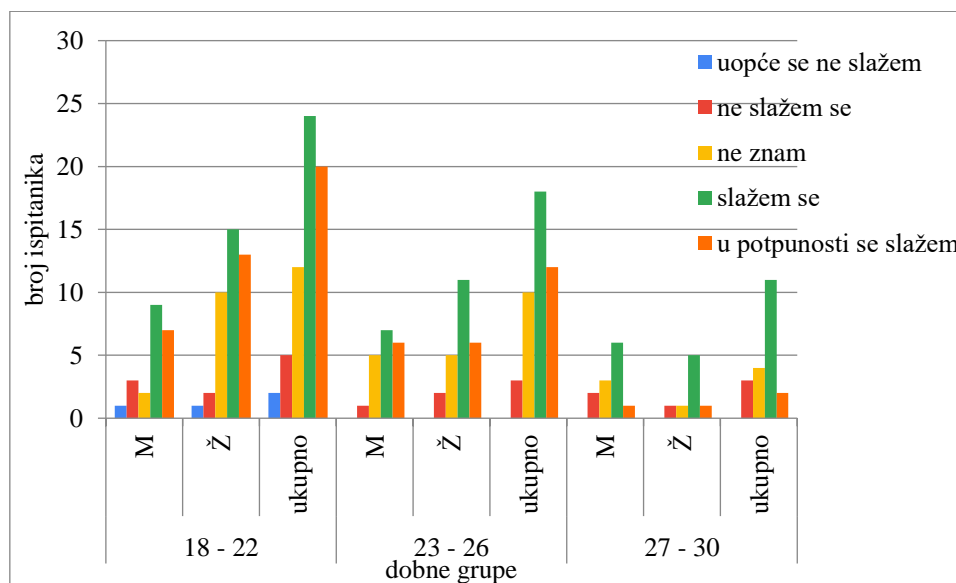
dob	spol	vjerujem	ne vjerujem	ne razmišljam o tomu
18 - 22	M	7	7	8
	Ž	18	7	16
	ukupno	25 (19,84 %)	14 (11,11 %)	24 (19,05 %)
23 - 26	M	8	2	9
	Ž	8	2	14
	ukupno	16 (12,70 %)	4 (3,17 %)	23 (18,25 %)
27 - 30	M	6	4	2
	Ž	5	2	1
	ukupno	11 (8,73 %)	6 (4,76 %)	3 (2,38 %)
TOTAL		52 (41,27 %)	24 (19,05 %)	50 (39,68 %)

Grafikon 12: Stav anketiranih o tomu mijenja li prehrana svakodnevicu, navike, komunikaciju, cijelu kulturu

Tablica 13: Stav o prehrambenim navikama anketiranih i njihovom mogućem utjecaju na njihov budući identitet

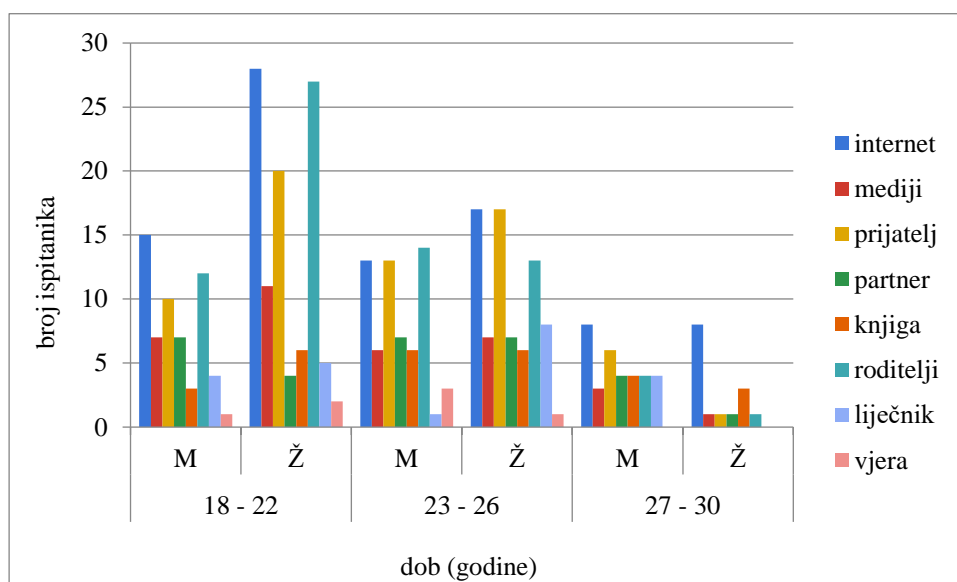
dob	spol	1 uopće se ne slažem	2 ne slažem se	3 ne znam	4 slažem se	5 u potpunosti se slažem
18 - 22	M	1	3	2	9	7
	Ž	1	2	10	15	13
	ukupno	2	5	12	24	20
23 - 26	M		1	5	7	6
	Ž		2	5	11	6
	ukupno		3	10	18	12
27 - 30	M		2	3	6	1
	Ž		1	1	5	1
	ukupno		3	4	11	2
total		2 (1,59 %)	11 (8,73 %)	26 (20,63 %)	53 (42,06 %)	34 (26,98 %)

Grafikon 13: Stav o prehrambenim navikama anketiranih i njihovom mogućem utjecaju na njihov budući identitet (M – muškarci, Ž – žene)

Tablica 14: Frekvencije odgovora o čimbenicima identiteta povezanog s prehranom

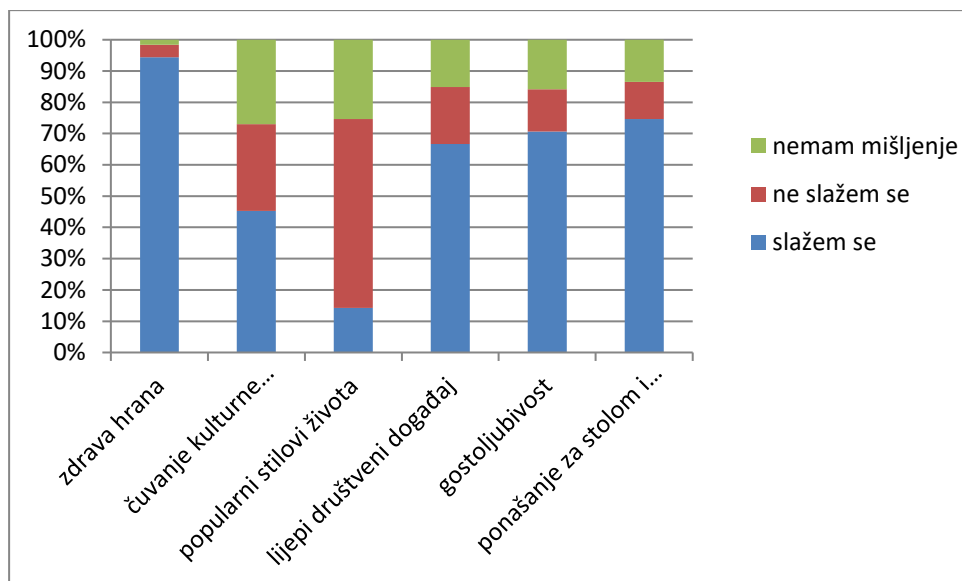
dob	spol	internet	mediji	prijatelj	partner	knjiga	roditelji	liječnik	vjera
18 - 22	M	15	7	10	7	3	12	4	1
	Ž	28	11	20	4	6	27	5	2
23 - 26	M	13	6	13	7	6	14	1	3
	Ž	17	7	17	7	6	13	8	1
27 - 30	M	8	3	6	4	4	4	4	
	Ž	8	1	1	1	3	1		

Grafikon 14: Frekvencije čimbenika identiteta povezanih s prehranom

Tablica 15: Što se smatra važnim u vezi prehrane

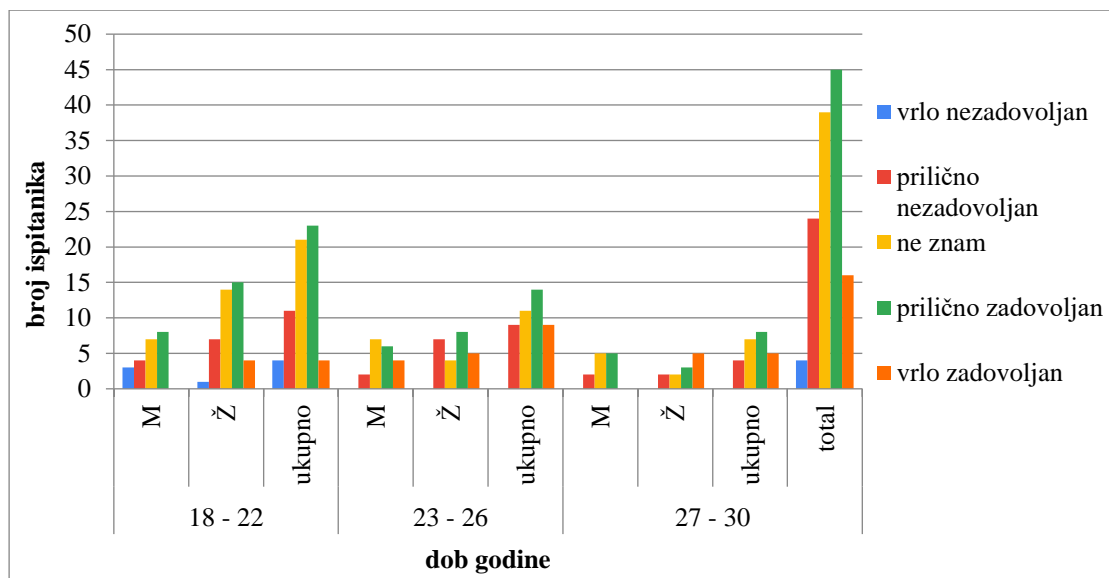
		zdrava hrana			očuvanje kulturne tradicije		
		slažem se	ne slažem se	nemam mišljenje	slažem se	ne slažem se	nemam mišljenje
18 - 22	M	18	3	1	7	9	6
	Ž	39	1	1	16	10	15
	ukupno	57	4	2	23	19	21
23 - 26	M	19			13	4	2
	Ž	23	1		12	6	6
	ukupno	42	1		25	10	8
27- 30	M	12			6	3	3
	Ž	8			3	3	2
	uk	20			9	6	5
total		119 (94,44 %)	5 (3,97 %)	2 (1,58 %)	57 (45,24 %)	35 (27,78 %)	34 (26,98 %)
		popularni stilovi života			lijepi društveni događaj		
		slažem se	ne slažem se	nemam mišljenje	slažem se	ne slažem se	nemam mišljenje
18 - 22	M	7	10	5	14	4	4
	Ž	6	25	10	28	7	6
	ukupno	13	35	15	42	11	10
23 - 26	M	2	12	5	15	2	2
	Ž	1	17	6	16	5	3
	uko	3	29	11	31	7	5
27- 30	M	1	7	4	6	3	3
	Ž	1	5	2	5	2	1
	uko	2	12	6	11	5	4
total		18 (14,29 %)	76 (60,32 %)	32 (25,40 %)	84 (66,67 %)	23 (18,25 %)	19 (7,14 %)
		gostoljubivost			ponašanje za stolom i maniri		
		slažem se	ne slažem se	nemam mišljenje	slažem se	ne slažem se	nemam mišljenje
18 - 22	M	11	7	4	10	4	7
	Ž	31	2	8	35	3	3
	uko	42	9	12	45	7	10
23 - 26	M	16	1	2	15	2	2
	Ž	16	4	4	18	3	3
	uk	32	5	6	33	5	5
27- 30	M	9	2	1	10	1	1
	Ž	6	1	1	5	2	1
	uk	15	3	2	15	3	2
total		89 (70,63 %)	17 (13,49%)	20 (15,87 %)	94 (74,60 %)	15 (11,90 %)	17 (13,49 %)

Grafikon 15: Stav o svemu što se smatra važnim u vezi prehrane

Tablica 16: Zadovoljstvo vlastitom prehranom s aspekta nutricionizma

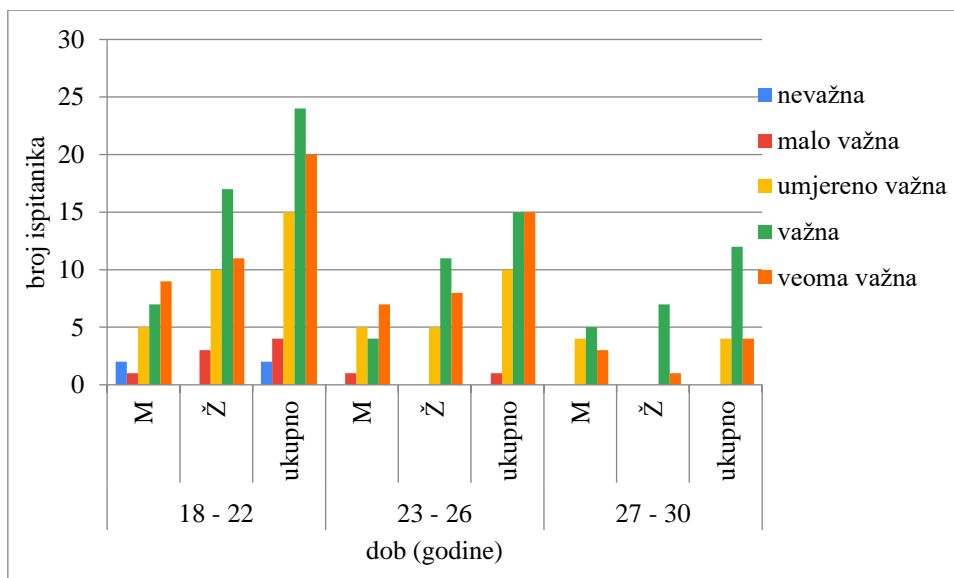
		1	2	3	4	5
dob	spol	vrlo nezadovoljan	prilično nezadovoljan	ne znam	prilično zadovoljan	vrlo zadovoljan
18 - 22	M	3	4	7	8	
	Ž	1	7	14	15	4
	uk	4	11	21	23	4
23 - 26	M		2	7	6	4
	Ž		7	4	8	5
	uk		9	11	14	9
27 - 30	M		2	5	5	
	Ž		2	2	3	5
	uk		4	7	8	5
	total	4 (3,17 %)	24 (19,83 %)	39 (32,23 %)	45 (35,71 %)	16 (12,70 %)

Grafikon 16: Zadovoljstvo vlastitom prehranom s aspekta nutricionizma

Tablica 17: Važnost zdrave prehrane sa zdravstvenog aspekta

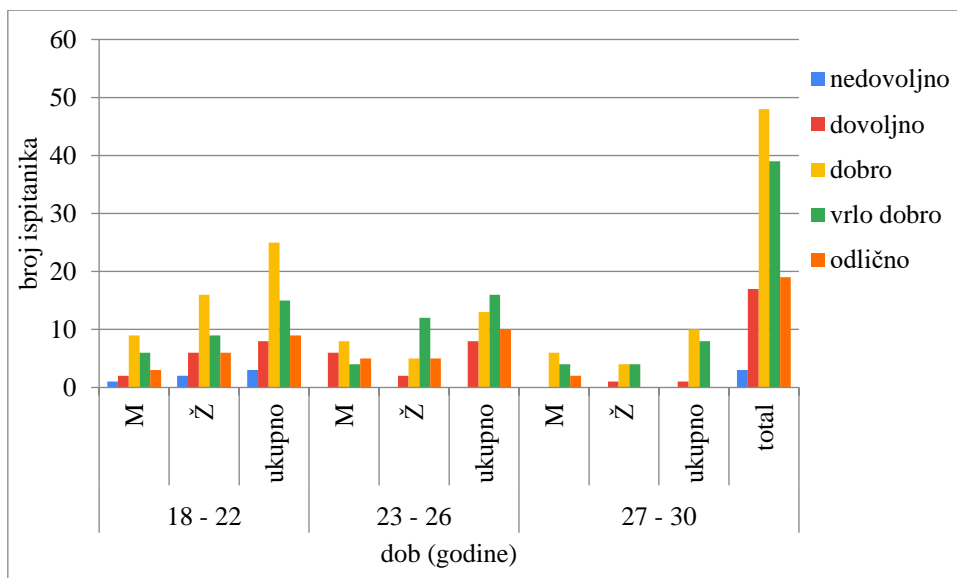
dob	spol	1	2	3	4	5
		nevažna	malo važna	umjereno važna	važna	veoma važna
18 - 22	M	2	1	5	7	9
	Ž		3	10	17	11
	ukupno	2	4	15	24	20
23 - 26	M		1	5	4	7
	Ž			5	11	8
	ukupno		1	10	15	15
27 - 30	M			4	5	3
	Ž				7	1
	ukupno			4	12	4
	total	2 (1,58 %)	5 (3,97%)	29 (23,02 %)	51 (40,48 %)	39 (30,95 %)

Grafikon 17: Važnost zdrave prehrane sa zdravstvenog aspekta

Tablica 18: Anketirani ocjenjuju vlastito znanje o zdravoj prehrani

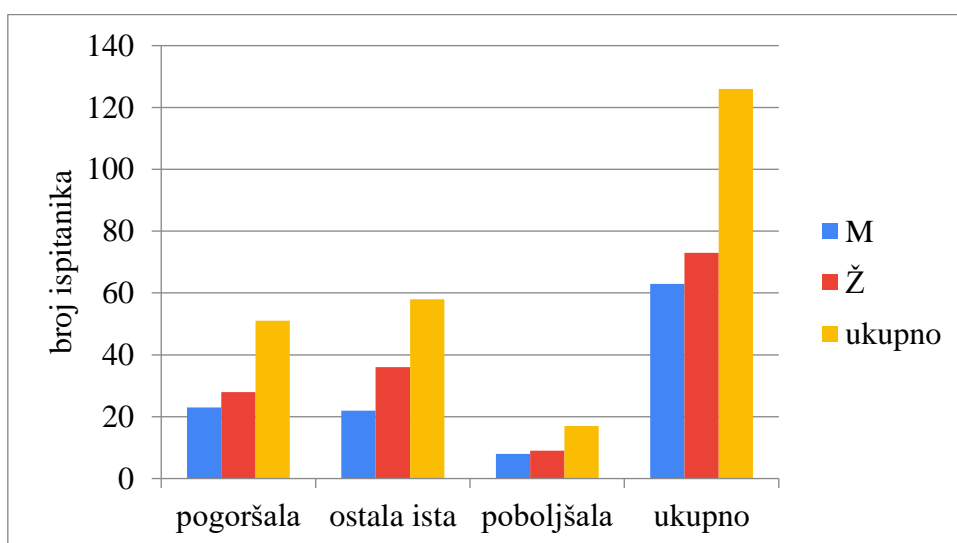
dob	spol	ocjena	1	2	3	4	5
			nedovoljno	dovoljno	dobro	vrlo dobro	odlično
18 - 22	M		1	2	9	6	3
	Ž		2	6	16	9	6
	ukupno		3	8	25	15	9
23 - 26	M			6	8	4	5
	Ž			2	5	12	5
	ukupno			8	13	16	10
27 - 30	M				6	4	2
	Ž			1	4	4	
	ukupno			1	10	8	
total			3 (2,38 %)	17 (13,49 %)	48 (38,10 %)	39 (30,95)	19 (15,08 %)

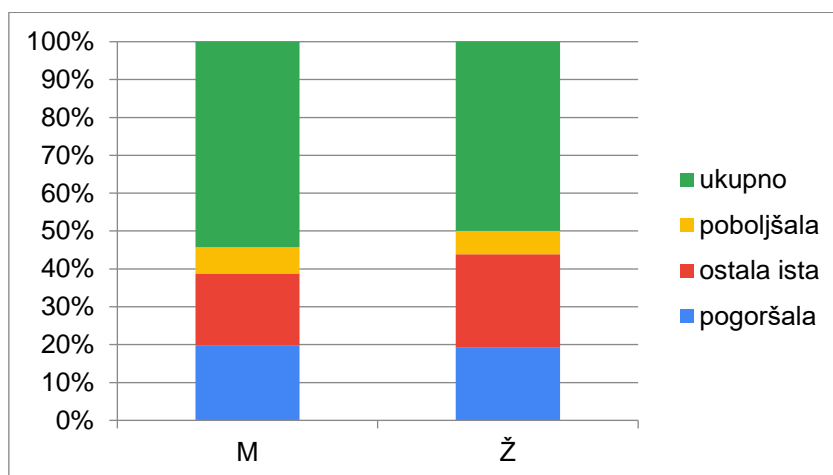
Grafikon 18: Ocjene znanja o zdravoj prehrani u odnosu na spol i dob anketiranih

Tablica 19: Kako se promijenila prehrana ispitanika za vrijeme studija

	M	Ž	ukupno
pogoršala	23	28	51 (40,47%)
ostala ista	22	36	58 (46,03 %)
poboljšala	8	9	17 (13,50 %)
ukupno	63	73	126

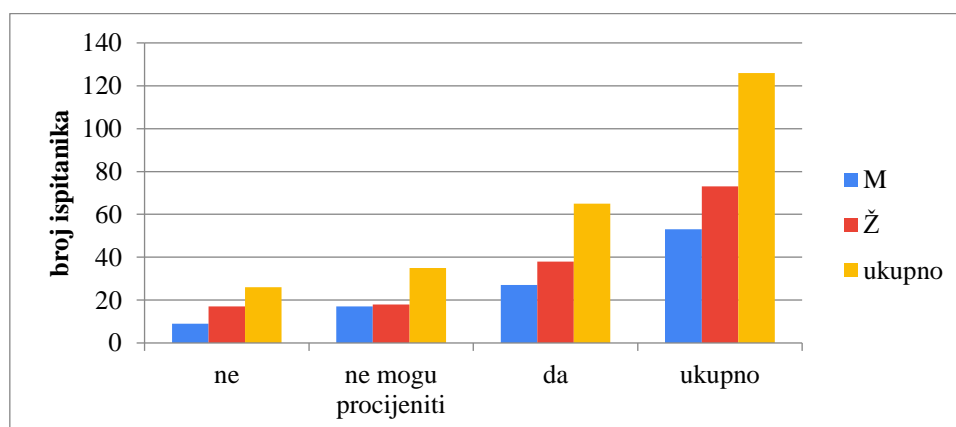
Grafikon 19: Kako se promijenila prehrana ispitanika za vrijeme studija

Grafikon 19.1.: Kako se promijenila prehrana ispitanika prema spolu za vrijeme studija

Tablica 20: Stav ispitanika je li hrana na fakultetu u kontekstu hrane koju jedu kod kuće

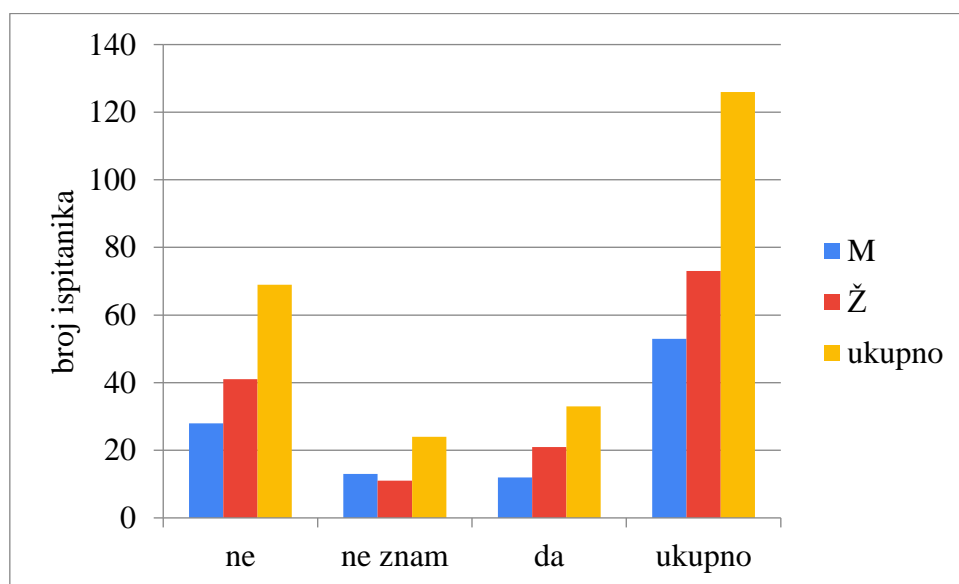
	M	Ž	ukupno
ne	9	17	26 (20,63 %)
ne mogu procijeniti	17	18	35 (27,78 %)
da	27	38	65 (51,59 %)
ukupno	53	73	126

Grafikon 20: Stav ispitanika je li hrana na fakultetu u kontekstu hrane koju jedu kod kuće

Tablica 21: Odgovori ispitanika je li prehrana zdravija u odnosu na godine prije studiranja

	M	Ž	ukupno
ne	28	41	69 (54,76 %)
ne znam	13	11	24 (19,05 %)
da	12	21	33 (26,19 %)
ukupno	53	73	126

Grafikon 21: Odgovori ispitanika je li prehrana zdravija u odnosu na godine prije studiranja

SAŽETAK:

Prehrana uključuje osim nutritivnih i kulturološka, emocionalna te estetska zadovoljstva. Zbog užurbanog i zahtjevnog dnevnog ritma studentskog života često neki od navedenih aspekata prehrane budu potisnuta i izazivaju pad kvalitete života te moguće i zdravstvene probleme kod pojedinaca. Istraživačka pitanja i stavovi čine online anketu kojom je provedeno istraživanje stava studenata o zdravoj prehrani. Sudionici su upoznati s ciljevima rada te je provedena anketa anonimna. Google obrazac online upitnika je izrađen unutar domene - Filozofski fakultet u Splitu. Istraživanje je provedeno u kolovozu/rujnu 2022. godine. Sastav uzorka je ispitan i razvrstan u tri glavne skupine: 1. prema spolu, dobi i fakultetu, 2. prema parametrima životnog okruženja (stanovanje, mjesto odrastanja, zaposlenje, život s roditeljima, stupanj obrazovanja roditelja, stav o imovinskom stanju) 3. prema stavovima o prehrani. Na stav o prehrani utječe socioekonomski status i način studentskog života. Nema razlike u stavovima između spolova. Studenti Splitskog Sveučilišta pokazuju svijest o zdravoj prehrani, kao i razvijen identitet u vezi prehrane.

Ključne riječi: prehrana, sociologija, zdravlje, studenti, anketno istraživanje

SUMMARY:

Nutrition includes, in addition to food, cultural, emotional and aesthetic pleasures. Due to the hectic and demanding daily rhythm of student life, some of the mentioned aspects of nutrition are often suppressed and cause a decline in the quality of life and possible health problems in individuals. Research questions and attitudes form an online survey that was conducted to examine students' attitudes about healthy eating. The participants were informed about the objectives of the work, and the survey was conducted anonymously. The online questionnaire Google form was created within the domain - Faculty of Philosophy in Split. The research was conducted in August/September 2022. The composition of the sample was examined and classified into three main groups: 1. according to gender, age and university, 2. according to the parameters of the living environment (residence, place of upbringing, employment, living with parents, level of education of parents, attitude about property status) 3. according to attitudes about nutrition. Attitudes about nutrition are influenced by students' socioeconomic status and lifestyle. There is no difference in attitudes between the sexes. Students at the University of Split show awareness of healthy eating, as well as a developed identity in terms of nutrition.

Key words: diet, sociology, health, students, survey research

Bilješka o autoru

Luka David Hornyanszky je rođen na Madeiri, Portugal 24.11.1997. godine. U Splitu je pohađao osnovnu školu Lučac, te privatnu opću gimnaziju „Marko Antun de Dominis“. Trenutno je student sociologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu.

lhornyanszky@ffst.hr

Obrazac A.Č.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Luka David Hornyanszky, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja sveučilišnog/e prvostupnika/ce sociologije, izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 03.05.23

Potpis

Izjava o pohrani završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada (podcrtajte odgovarajuće) u Digitalni repozitorij Filozofskog fakulteta u Splitu

Student/ica: Luka David Hornjanszky
Naslov rada: Stavovi studenata Sveučilišta u Splitu o obrani prehrani
Znanstveno područje: Sociologija
Znanstveno polje: Sociologija prehrane
Vrsta rada: Završni rad

Mentor/ica rada:

izr. prof. dr. sc. Vlaho Koracenić

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Komentor/ica rada:

izr. prof. dr. sc. Marija Lončar

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

izr. prof. dr. sc. Marija Lončar, predsjednica

izr. prof. dr. sc. Gorana Boudalović, članica

izr. prof. dr. sc. Vlaho Koracenić, mentor

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada (zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude:

a) rad u otvorenom pristupu

široj javnosti, ali nakon proteka 6 / 24 mjeseci (zaokružite odgovarajući broj mjeseci).

(zaokružite odgovarajuće)

Split, 03.05.2023

Potpis studenta/studentice: